

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α.

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1856.

ΤΟΜΟΣ ΣΤ'.

ΦΥΛΑ. 140.

ΘΑΝΟΣ ΒΛΕΚΑΣ.

— 0 —

(Συνεχίζ. ἴδε Φιλῆλα ΡΑΔ', ΡΑΒ', ΡΑΣΤ' ΡΑΖ', ΡΑΗ' καὶ ΡΑΘ'.)

ΙΣΤ'.

Ὁ ἀποχαιρετισμός.

Ἐνῶ ταῦτα ἐγίνοντο ἐν τῷ χωρίῳ Τριῶν, προσήγγιζεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν ὁ Θάνατος ἐμελλε ν' ἀποχαιρετίσῃ τοὺς ἀγαθοὺς προστάτας του, διὰ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ κτῆμα, κατὰ τὸ ἡμισυ καὶ εἰς αὐτὸν ἀνήκον, καὶ ν' ἀναλάβῃ τὰ γεωργικὰ του ἔργα. Τὴν εὐχαρίστησιν, νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν ἐπὶ τὰ συνήθη καὶ ἥδιστα τοῦ ἀγροδιαίτου βίου, κατεπίκραινεν ὁμοῦς ἄλλο αἰσθημα, ἄγνωστον ἕως τότε. Ὅσον προσήγγιζεν ἡ ἡμέρα τοῦ χωρισμοῦ, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ Εὐφροσύνη ἐγίνοντο σκυθρωπότεροι, ἀλλ' οὐδ' εἰς ἄλλον τινα, οὐδὲ πρὸς ἀλλήλους ὠμολόγουν τὴν αἰ-

τίαν τῆς βρυθυμίας των. Ἐνῶ ἄλλοτε ἦσαν ὀμιλητικοὶ κατὰ τὰς συνεντεύξεις των, μεταδιδουμένης εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτομάτως τῆς ὑγρότητος τῆς διαθέσεως, τώρα καὶ μόνοι εὐρισκόμενοι ἦσαν ἄφωνοι, οὐδὲ πρὸς ἀλλήλους βλέποντες, ἀλλ' ἀτενίζοντες πρὸς τὴν γῆν, ἐφ' ἧς δὲν ἐμελλον νὰ ζήσουν συνάμα καὶ μονοσύλλαβόν τινα λέξιν μόλις προφέροντες.

Πρότερον ἡ Εὐφροσύνη κατέπειγε τὴν ἀναχώρησιν, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συνακολουθήτῃ καὶ ὁ Θάνατος, ἀφοῦ ὁμοῦς ἤλλαζεν οὗτος γνώμην, οὐδὲ λέξιν ἔλεγε πρὸς ἐπίσκευσιν, οὐδ' ἐφρόντιζεν ἐπιμελῶς τὰ τῆς προπαρασκευῆς, ἀλλὰ καθεκαστὴν ἀνεφάνετο νέον τι, τὸ ὁποῖον ἐπρεπε ἀναποφεύκτως νὰ προμηθευθῇ, καὶ τοῦτο οὐδόλας ἐκ προθέσεως, ἢ ἐξ ἐπινοίας. Ὡς ἐκ τῆς ἀθυμίας δὲν ἐφίστα πλέον τὴν προσοχὴν εἰς τὰ καθεκαστα, τὰ ὁποῖα εἶχε τώρα τὴν εὐκαιρίαν νὰ πορισθῇ ἐξ Ἀθηνῶν, ἀλλ' ἐκ διαλειμάτων τὰ ἐνθυμεῖτο. Εἶπεν ὑποσχεθῆ καὶ ὁ Θάνατος νὰ μὴ ἀναχωρήτῃ πρῶτος· καὶ ἦτο μὲν ἡ ἀπόφασίς του ἀμετάθετος νὰ κατασταθῇ ἐν Τριῶσι, ἀλλ' ὅπως ὅλα τ' ἀνθρώπινα ὑπόκεινται εἰς ἀλλοιωσεις, ἠδύνατο καὶ ἡ ἀπόφασίς αὐτῆ νὰ ματαιωθῇ ἐξ ἀπροσνήτου τινος αἰτίας, οἷον ἐξ ἐναντιότητός τινος

Και εις τους ενναστεϊς βόας ηθελεν.
 . . . αμα τεσσαρακονταετης αιχνης εποιησεν
 "Αρτορ δευτηρας τετρατηρον, δεταβλωμορ,
 "Ος κ' εργον μελετωρ ιδειαν αυλακ' ελαυροι!
 Διεφωνει ομως ο "Πσιδος λεγων.
 Θητα ε' αοικον ποιεισθαι, και ατεκνον εριθον
 Διζεσθαι κελομαι γαλεπη δ' υποπορτις εριθος,
 ενω ο "Αυφαντης εδιδασκε το εναντιον, και ο εργα
 της (βης) να εχη ιδιον οικον, και της εγκυμονουτης
 (υποπορτις εριθος) να γινεται φιλανθρωπος φροντις.
 Ο Θανος ηκουε προσεκτικως τας διδασκαλικας
 παυτας, των οποιων ελαβε και εμπρακτως πειραν
 κατα το μικρον διαστημα, οτε διετελεσεν εις την
 οικιαν του ευεργετου του. "Αν αλλοι διαλογισμοι
 δεν εταραττον τον νουν του, η'ελε προη εις πλειονας
 λεπτομερειας. Δυστυχως ο αδελφος του ειχε με-
 ταβη εις το ταγμα του, ωστε δεν ηδυνατο αμεσως να
 κοινολογηται τας νοουσεις, και να συναποφασιση περι
 του τροπου της εφαρμογης των, εσκοπει ομως να
 τον προτρεψη θερμως, να συναινεση και αυτοι.
 Αι μακραι αυται διδασκαλιαι δεν εκετυγχανον
 να δυσωπησουν την Ευφροσυνην, διοτι αν ο Θανος
 εμελλε τωοντι να εφαρμοση, οσα ο "Αυφαντης πα-
 ρηκει, ητον απαραιτητον, πολλα ετη να μη απο-
 μακρυνθη των Τριβων και αφοδ' απαξ εμελλεν εκει
 να ευπραγηση, ο χωρισμος των εμελλε να ηναι διη-
 νεκης. Το αισθημα της λυπης γινεται ετι βαρύτερον,
 οταν ουδεμια υποφαινεται της διορθωσης του κα-
 κου κιθνοτης.
 Κακον προαισθημα περι του μελλοντος εβασανιζε
 την Ευφροσυνην, και ειχε στιγμας, καθ' ος αι δυ-
 ναμεις της, αντιμαχομεναι κατα του υπερβαλ-
 λοντος αχου, ητονουν. Το αυτο συνειδαιεν ιδιως, ο-
 σακις αιφνιδιον τι εταραττε την ισορροπιαν του με-
 ταξυ φιλοτιμιας και τρυφεροτητος εν τη καρδια
 της ανταγωνισμου. Την προτερειαν της αναχωρη-
 σεως, ως εκ της αταξιας της μετοικεσιας και της
 απροσεχιας της θεραπειαιδος, ανετραπη ο προ της
 εικονος της Παναγιας ασθετος λυχνισκος και το
 ελαιον εχυθη χαμαι. Η δυστυχης Ευφροσυνη ω-
 χρισε και χονδροι δακρυων εξεπεσαν εκ των κυ-
 νοδλεφαρων οφθαλμων της, ως μαργαριται. Δι' ολης
 της νυκτος δεν ηδυνηθη πλεον να κοιμηθη και πολ-
 λακις εστρεφεν ικετικον βλεμμα προς την εικονα της
 παναγαθου Θεομητορος, δεομενη ευσπλαγγων συγ-
 γρωμην του παρακταισματος. Περι των αλγηματων
 της καρδιας της δεν ετολμα να ζητηση αντιληψιν,
 αλλ' επιστευεν, οτι αμα γινη αξια της χαριτος
 εκεινη, ητις εβαστασεν εις τον κόλπον της τον α-
 ραντα την αμαρτιαν του κοσμου, και ανευ αιτησεως
 βλεπει τυχει εκεινων, τα οποια αυτη μονη γνωριζει,
 αν ειναι κρεπον, να εισακουσθων. Η ιλαρα εκστασις
 της τρυφερωδ' προσελευσεως προς το βρεφος της,
 ειλαιμπον εκ του ανωθεν φωτος, του μελλοντος να
 διαχυθη επι της γης, κατεπρανε τους παλμους της
 πατχουσης, και εν μεσω των μελαμπτερων σκιων
 της ερημου νυκτος κατεπεμπε των αμφοσιων αυγων
 την παραμυθιαν.

Αι πρωται ακτινας της επιρωσκουσης ημερας διε-
 κοψαν τους ευσεβεις διαλογισμους της, τους οποιους
 διελεχη η πικρα φροντις της αναχωρησεως. Πρωι
 συνεκινήθησαν τα παντα εν τη οικια και πολλοι οι-
 κιακοι φιλοι και συμπολιται του "Αυφαντου συνε-
 βουσαν προς αποχαιρετισμον. Μεταξυ αυτων ητο
 και ο Θανος, οπισθεν των αλλων ιδραμενος εν πα-
 ραδυστω σιωπηλος και αφηρημενος, εις παντας α-
 ρατος, εκτος εις την ενιοτε περισταμενην Ευφρο-
 συνην. "Επι τελους τον παρετηρησε και ο "Αυφαντης,
 τον εκάλεσε δε πλησιον του, δια να τον δωση πα-
 ραινεσεις περι της διοικησεως του κτηματός του
 συμπληρων τας προ ολιγων ημερων πλατύτερον α-
 ναπτυχθεισας. Τον εξητησε μάλιστα συνεχη αντε-
 πιστολην και πληροφοριαν περι της προόδου των
 γεωργικων εργασιων του, υποσχόμενος να τον πα-
 ρεχη τας συμβουλας του αφειδως και ευχαριστού-
 μενος πολυ εις την εν "Ελλαδι μεταδοσιν των εκ
 μακρας πειρας αποκτιθεισων γνωσεων του. Ο Θά-
 νος ασμενω εδεχη την προτασιν, προ παντων δια
 να μανηθη περι των ευεργετων του, τους οποιους
 αφειδως εθεβαιον να επισκεψη, αμα τακτοποιηση
 την διοικησιν του κτηματος.
 Η παλιρροια των ερχομενων και απερχομενων
 προς αποχαιρετισμον εξηκολουθησε μεχρι μεσημ-
 βριας, οτε πολλοι συμπροπεμποντες, εξ ων και ο Θά-
 νος, κατεβησαν μετα των οδοιπορων εις Πειραια.
 Παρευθις επεβιβιθησαν ουτοι επι του ατμοκινήτου,
 και μετ' ολιγον απελευσαν εις Συρον, οθεν εμελ-
 λον δι' ιστιοπορου να κατευθυνθων εις τα ιδια. "Επι
 του καταστρωματος του ατμοκινήτου καθημενη α-
 ναυδος η Ευφροσυνη ητενιζε την φευγουσαν ακτην
 της "Αττικης, απο στιγμης εις στιγμην αδιαγνω-
 στοτερων, εωσου παρετεινε μονη η χειρας των ορειων
 υπο την ουρανιαν αχην. "Οπισθεν αυτων δυων ο
 ηλιος εφαινετο αποκομιζων τας ελπίδας της και
 συσπων και αυτην μετ' αυτων δια της επι της
 μακμαρξουσσης θαλάσσης αργυρας σειρας, εκ των
 τροχων του ατμοκινήτου εξελισσομενης.
 Μετα την αναχωρησιν των ο Θανος απηληθε και
 αυτος εις τας Τριβας, φευγων τας Αθηναι, ενθα η
 διαμονη κατέστη εις αυτον επαχθης, αν και δεν ει-
 χεν εισετι λαβει απαντησιν του αδελφου του περι
 των οσων ο "Αυφαντης παρηκει να πραξουν εν Τρι-
 βαϊς. Την βραδυτητα απεδεδεν εις τας πολλας α-
 σχολιας του Τασου, οντος ηδη υπασπιστου του ε-
 πιτετραμμενου την διοικησιν της οροφυλακης, "Αρ-
 χηγου λεγομενου. Δεν αμφιβαλλεν ομως, οτι ο αδελ-
 φος του βλεπει εκκρινει προτροπας υγιειστατας, και
 συστησας εις την μητερα του, να πεμφη εις αυτον
 αμεσως την επιστολην του Τασου, την παρηεσε να
 μεινη εν Αθηναις, μεγαριτου διευθετησει τα πραγ-
 ματα, και προπαρκακευασει καταλληλον εις το γη-
 ρας της αναπαυτηριον.
 Η Βαρβαρα τον εδωκε την ευχην της προσέτουςα
 και την νοουσειαν, να προσεξη μηνατρεψη παλιν δια
 της αδεξιότητος του τα πραγματα, τα οποια ειχε
 φερει εις τοιαυτην λαμπραν καταστασιν ο Τασος της.

ΙΖ.

Ο Θανος εν Τριβαϊς.

—ο—
 Την επαυριον της ημερας, καθ' ην οι χωρικοι υ-
 πεδεχηθησαν τον Σκιαν, οι πρεσβυτεροι αυτων, προ-
 πορευομενων του Παρεδρου και του Ιερεως, ετα-
 διταν προ της καλυψης του απεσταλμενου του Τά-
 σου, και εειε ιταντο αδροοι περιμενοντες ν' ακου-
 σουν εκ στοματος του τα προοιμια των αγαθων αγ-
 γελιων, των οποιων ητο κομιστης. Πρωτοι εξηλ-
 θον οι δορυφοροι και κατόπιν εβανη και αυτος, ου
 δεν εχων φαιδρον επι του προσωπου του. Περιτο-
 κητας αυτους ταυρηδον και στρεφον τον μυστα-
 κά του. — "Ηλυθετε, ειπε, να μαθετε, τι θελο-
 μεν; . . . Ειμεθα πέντε. Καθημεραν λοιπον πρεπει
 να εχωμεν μιαν οκταν βακην μαστιχην, δεκα οκα-
 δες κρσι, και εν αρνι και ενα κατ'ιχι να κρε-
 μωνται καθε πρωι εξω απο την πορταν μου απο το
 τ'ικλι των . . . "Εκαταλαθετε;
 Οι δυστυχεις χωρικοι ουδ' ετολμησαν ν' αναδλε-
 ψουν, αλλα κλινοντες τον λοζον της δουλειας αυ-
 χενα εσιωπων.
 — Αυτα, εξηκολουθητεν ο Σκιας, ειναι καθημε-
 ραν. "Αλλα την εορτην θελω και με'ε, καμμιαν
 γιδα στεφρα, κανενα μαναμικο γουρουνακι, κανενα
 μοσχιδι, και τα παρομοια . . . Τυρι και ψωμι πο-
 τε δεν θα μας λειψει . . . "Εχετε υγειαν, παιδια
 μου ! ! . . .
 Ταυτα ειπων με φωνην προστακτικης απολυτου
 και βρενθυομενος, διετχισε τους ως ιχθυς αφωνους
 χωρικοις, και καδαιωνν την αστραγαλωτην του και
 παρακολουθουμενος υπο των δορυφορων του διεση
 μεταξυ των εκατερωθεν υποχωρουτων, και α-
 πηληεν.
 "Αμα απεμακρυθη, και επανηληεν η φωνη εις τους
 χωρικοις, και μάλιστα εις ολους συγγρονως, συν-
 αυλιαν λαρυγγιζοντες κατεμεινοντο τον Παρεδρον
 και τον Ιερεα, διατι να μη φερουν τον λογον περι
 των ιδιων πραγματος.
 — Να ζευρη καθεις, τι το δικον του ! !
 Ο Παρεδρος και ο Ιερεα τους καθησυχασαν,
 συμβουλευοντες υπομονην, και αυτοι ομως μη α-
 ρετιομενοι εις τας φυσιογνωμιας των ελιόντων.
 Πολλα ημερα υπομονη; παρηληον τοιοιτοτρο-
 πως, καθ' ος οι αποδειλιασαντες προισταμενοι δεν
 ετολμησαν να ελθουν εις ομιλιαν μετα του Σκια,
 ουτε αυτος ελαβεν αναγκην, ν' αποτεινη προς αυ-
 τους τον λογον, αφοδ' ακριβως εξεπληρουτο τα δια-
 ταχθεντα. "Αλλα πολυν χρονον δεν ηδυναντο οι χω-
 ρικοι να επαρεστον εις τοιαυτην δαπανην. Και
 οστις χειλει ακρω γευθη των αρχων της πολιτικης
 οικονομιας, εννοει, οτι οσακις εις την δοσιν δεν αντι-
 σοιχει αντιδοσις, εκλειπει εξ αρχης η ισοταβμια.
 "Αλλ' εκτος τουτου ειχον απαραιτητον αναγκην οι
 επανω εις το κεφαλι μας, και ως αυθεντην τον προσ-

χωρικοι, ενω προσηγγιζεν ο καιρος της σπορας, να γνω-
 ριζουν, τις μελλει να καταβαλη τον σπορον, του ο-
 ποιου εστερονοντο, και τι μετα ταυτα το εις εκ-
 στον επιβαλλον κατα τον θερισμον. "Αν εις ταυτα
 προσβετωμεν και την ανησυχιαν των κληρωθεντων
 στρατευσιμων και τον φιλοπραγμονα κνησμον των
 γειτόνων, ακαιριως ερωτων των. "Πως τα πατε με
 τον αυθεντην σας; εννοουμεν, οτι ολοι του χω-
 ριου η καταστασις ητο πυρετωδης, αλλα κατα το
 παγετωδες σταδιον, το οποιον προηγεται του πα-
 ρουσιμου.
 Ο Σκιας εν τούτοις εξετέλει ακριβως τος οδη-
 γιας, οσα; ελαβε παρα του Τασου. Κατ' αυτας ω-
 φειλε να φυλιττη το χωριον, ωστε να μη παρηθη
 παρα τινος, ν' απεγη πατης συνομιλιας μετα των
 χωρικων, το αυτο δε να πραττων και οι ακολοβοι
 του, και να κοριζεται παρα των χωρικων μονα τα
 προς διατροφην αναγκαια; αλλα κατα την γνωμην
 του η ημερητια διαταγη της τραπεζης του ητον
 οσονενεστι ολιγαρκης. Περι των λοιπων εμελλον να
 ελθουν κατόπιν οδηγιαι, φθάνοντος του Θανου δια
 να επιστατηση τα της γεωργιας; αλλ' ουδ' ο Σκιας,
 ουδ' οι κατοικοι εγνωριζον τι περι τουτου.
 Αι φορτικαι των χωρικων αιτιαταις ηναγκασαν
 τον Παρεδρον και τον Ιερεα, να προσελθουν προς
 τον Σκιαν ικετικως.
 Πρωι παλιν συνηλθον οι πρεσβυτεροι μετα των
 δυω προισταμενων των προ της καλυψης του Σκια,
 οστις εξερχομενος ηπορησε δια το συναντημα.
 — Τι βλεπετε; τους ηρωτησε με βροντωδη φωνην,
 ητις ελυσε τα χονατα των δυω προμων,
 — Να μαλωμεν την καλην σας υγειαν, απηνητησε
 τρυλιζων ο Ιερεα και να ερωτησωμεν και δια τον
 καλον αυθεντην μας, τον Καπεταν Τασον.
 — "Ημεις βλεπετε, ειμεθα ως το ψαρι εις την
 βάλασσαν. Τον Καπεταν Τασον, την αφηκαμεν δεο-
 σερον ως το μηλον και απο τοτε ως τωρα δεν ειχε
 καιρον να γλωμισση.
 — Και δεν γραφει, ποτε θα ορισει ναν τον απο-
 λαυτωμεν.
 — Μπα! και τι δουλια εχει εδω; να κηδη εις
 τα τρια με τους μπαρπατζιδες; "Εκεινος παγει
 εις το ταγμα του.
 — Και ποτε μαθες θα χωριτωμεν; απεσησαν ο-
 λοι, μαλλον εξιτταμενοι του λογιου ως εκ της
 απορου απαντησεως, η ενβαρυνθεντες εκ του τρο-
 που του Σκια.
 — Να χωριτετε; . . . "Ακουεις κνωδαλα ! . . .
 να χωρισουν με τον αυθεντην τους ! ! . . . και τι
 σας χρωστα; ο καπεταν Τασος; . . . κακομοι-
 ριδες ! ! . . .
 — Μηγαρ δεν αγωρασε το χωριό δια μας; . . .
 και δεν μας υπεσχεθη, ναν τοχωμεν ημεις ! ! . . .
 — "Ακουεις βωδια του Θεου του υψιστου ! ! . . .
 Και τι τον εχετε τον Καπεταν Τασο; . . . αυτο
 που λεγουν πληρηιςτον;
 — Τον εχομεν ευεργετην, απεσταλμενον του θεου,
 επανω εις το κεφαλι μας, και ως αυθεντην τον προσ-

μήτος, Βαρόνου ἢ καὶ ἀπλῶς εὐγενοῦς· καὶ ἄλλα πάλιν, τὴν τάξιν εἰς ἣν ἀνήκει πολιτεία τις ἢ πόλις, ἄστυ κλ. Τὸ στέμμα τίθεται πάντοτε ἄνω τοῦ θυρεοῦ.

Περὶ περικεφαλαίας. — Ἡ περικεφαλαία ἐθεωρεῖτο πρότερον ὡς ἀπλοῦν τῶν παρασῆμων κόσμημα, ἀλλὰ μετὰ τὴν 11^ῃ ἑκατονταετηρίδα ἐθεωρήθη ὡς σημαντικὴν ἀξίαν· διὸ λαμβάνει διαφόρους μορφὰς καὶ συγκρίνεται ἐκ διαφόρων μετάλλων ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τοῦ φέροντος τὸ παράσημον. Αὕτη τίθεται ὡσαύτως ἄνω τοῦ θυρεοῦ, ἀλλὰ συνήθως ὑπὸ τὸ στέμμα, ἂν συγχρόνως ὑπάρχῃ καὶ τοῦτο.

Περὶ λοφίας. — Λοφία καλεῖται τὸ ὑψηλότερον τοῦ παρασήμου μέρος, δηλονότι τὸ σημεῖον ὃ τίθεται ἐνίοτε ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ στέμματος ἢ τῆς περικεφαλαίας. Τὸ σημεῖον τοῦτο πολλάκις εἶναι πτεροφόρον, καὶ πάντοτε ἀξίαν σημαντικόν.

Περὶ πλεκτάνης. — Πλεκτάνη λέγεται κυκλοειδὲς τι σημεῖον τὸ ὅποιον παριστᾷ τὰς πλεκτάνας ἃς συνειθίζον νὰ θέτωσιν ἐπὶ τῶν ἱπποτικῶν χρόνων οἱ εὐγενεῖς εἰς τὰς περικεφαλαίας αὐτῶν· διὸ τὸ σημεῖον τοῦτο τίθεται ἐπὶ τῆς περικεφαλαίας, καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης πρέπει νὰ ᾖ τοῦ αὐτοῦ μὲ τὸν θυρεὸν καὶ τὰ κύρια σημεῖα χρώματος. Λαμβάνει δὲ διαφόρους ὀνομασίας ἀναλόγως τοῦ σχήματος αὐτοῦ, δηλαδή, *πλεκτάνη περιεστρεμμένη διελκωμένη κλ.*

Περὶ ἐπικάλυμματος. — Τὸ ἐπικάλυμμα παριστᾷ τεμάχια ὑφάσματος κρεμάμενα περὶ τῆς περικεφαλαίας ἐν εἰδει φύλλων καὶ ἐπιπίπτοντα ἑκατέρωθεν τῆς ἀπίδος. Καὶ ταῦτα μὲν εἰσι πάντοτε τοῦ αὐτοῦ χρώματος μετὰ τῶν κυριωτέρων τοῦ θυρεοῦ μερῶν· λαμβάνουσι δὲ διαφόρους ὀνομασίας, ἀναλόγως τῶν σχημάτων τὰ ὅποια παριστᾶσι.

Περὶ περικάλυμματος. — Τὸ περικάλυμμα παριστᾷ ὑφασμα περικάλυπτον ὀλόκληρον τὸ ἐμβλημα. Κατ' ἀρχὰς ἐτίθετο ἐπὶ τῶν βασιλικῶν μόνον παρασῆμων, ἀκολουθῶν δὲ ἐτέθη καὶ ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων, δουκῶν καὶ ἄλλων ἀνωτέρων ὑπαλλήλων. Εἶναι δὲ διαφόρων χρωμάτων καὶ ποιότητων ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ.

Περὶ στηριγμάτων. — Οὕτω καλοῦνται σημεῖα τινὰ τιθέμενα ἑκατέρωθεν ἢ ὑπὸ τὸν θυρεὸν, καὶ κρατοῦντα οὕτως εἰπεῖν ἢ ὑποστηρίζοντα αὐτόν. Ταῦτα δὲ παριστᾶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰδανικὰ καὶ ἔμψυχα ὄντα, οἷον ἀγγέλους, ἀνθρώπους, σφίγγας, λέοντας κλ. Ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἄψυχα φυσικὰ ἢ ἔντεχνα ἀντικείμενα, ὅποια οἱ κλάδοι δάφνης, μύρτου κλ. στῆλαι, πυροβόλα κλ. Τὰ στηρίγματα εἰσι συνήθως διπλᾶ τὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἐνίοτε ἀπαντῶνται καὶ μονήρη, ὅτε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κεῖνται ὑπὸ τὸν θυρεὸν κατὰ τὸ μέσον τῆς βάσεως αὐτοῦ. Πολλάκις δὲ τὰ παράσημα φέρουσι συγχρόνως στηρίγματα κείμενα παρὰ τὸν θυρεὸν, καὶ ὑποστήριγμα κάτωθεν αὐτοῦ.

Περὶ ἐπιμάγου φωνῆς ἢ συνθήματος (cri de guerre). — Οὕτω καλεῖται ἡ συνθηματικὴ φωνὴ ἣν μεταχειρίζονται οἱ πολέμοι κατὰ τὴν ἀρχὴν

ἢ διαρκούσης τῆς μάχης ἵνα διακρίνονται τῶν ἐχθρῶν. Οὕτως εἰς τὰς ἐν Ταυριδί σημερινὰς μάχας οἱ Γάλλοι συνειθίζουσι νὰ ἀναφωνῶσι τὸ *Vive l'Empereur*, οἱ δὲ Σάρδοι τὸ *Il Rè, la Patria*. Ἡ τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α' ἐπιμάχος φωνὴ ἦτο *Honneur et Patrie*. Τὴν συνήθη τοῦ οἰκογενειάρχου ἐπιμάχον φωνὴν σημειοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς τὸ ἄνω μέρος τῶν παρασῆμων αὐτοῦ.

Περὶ συμβολικοῦ ῥητοῦ (devise). — Οὕτω καλεῖται σύντομος τις ἐκφρασίς ἀνακαλοῦσα ἀξιωματὸν τι ὄνομα, πράξιν, ἢ ἀντικείμενον. Τὰ συμβολικὰ ῥητὰ εἶναι εἴτε ἀτομικὰ εἴτε κληρονομικά, ὅτε δηλαδή φέρονται εἰς τὰ παράσημα ὄλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας κατὰ παράδοσιν. Το συμβολικὸν ῥητὸν τίθεται συνήθως ἄνω τοῦ οἰκοσήμου, ἀλλ' ὅταν τοῦτο φέρῃ συγχρόνως καὶ ἐπιμάχον φωνὴν, τότε αὕτη μὲν τίθεται πρὸς τὸ ἄνω μέρος, τὸ δὲ συμβολικὸν ῥητὸν πρὸς τὸ κάτω. Ἀμφότερα δὲ ἔμπε-

Οἰκόσημον.

ριέχονται συνήθως ἐντὸς εἰδους ταινιῶν (cartouches).

Πολλάκις τὰ οἰκόσημα πλειότερων οἰκογενειῶν συγχωνεύονται εἰς ἓν διὰ τῆς ἐπιμίξεως αὐτῶν· διὸ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ θυρεὸς διαιρεῖται εἰς ἀνάλογα μέρη, ὧν ἕκαστον περιέχει τὸ ἐμβληματικὸν σῆμα ἑκάστης τῶν οἰκογενειῶν τούτων.

Τὰ δὲ παράσημα τῶν Αὐτοκρατόρων καὶ Βασιλέων τίθενται πάντοτε μετὰ τῶν στηριγμάτων αὐτῶν ἐντὸς πολυτελοῦς καὶ χρυσοῦσης σκηπῆς.

Τὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωμάτων διακρίνονται διὰ στρογγύλου πῖλου κειμένου ἄνω τοῦ θυρεοῦ, καὶ κεκοσμημένου ἑκατέρωθεν ἐκ νήματος συμπεπλεγμένου μετὰ θυσάνων κατ' ἄξοντα ἀριθμὸν διατεθειμένων, καὶ δηλούντων διὰ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν τὸν βαθμὸν τοῦ ἔχοντος τὸ οἰκόσημον. Οὕτως οἱ Καρδινάλιοι φέρουσι δεκαπέντε θυσάνους· οἱ ἀρχιε-

πίσκοποι δέκα, οἱ ἐπίσκοποι ἕξ, κλ. Πάντες δὲ οὗτοι οἱ ἱεράρχαι φέρουσι καὶ σταυρὸν ἐπὶ τοῦ θυρεοῦ. Κάτωθεν τῶν οἰκογενειακῶν παρασῆμων προσαρτῶνται συνήθως δι' ἀναλόγων ταινιῶν τὰ ἀτομικὰ, ἱπποτικὰ παράσημα καὶ ἀριστεία· τῶν δὲ μεγαλοσταυρῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ταινία τίθεται περὶ τὸν θυρεὸν ἐνῶ τὸ παράσημον κρέμαται κάτωθεν αὐτοῦ.

Διὰ νὰ διακρίνονται δὲ εἰς τὰς ἀφραγίδας τὰ διάφορα τοῦ οἰκοσήμου χρώματα καὶ αἱ ὕλαι ἐξ ὧν συγκρίνεται τὰ διάφορα αὐτοῦ μέρη, οἱ σηματογράφοι ἐπένοησαν διακριτικὰ τινα πρὸς τοῦτο σημεῖα. Οὕτω π.χ. αἱ μὲν ὀριζόντιοι γραμμαὶ δηλοῦσι τὸ κυανῶν χρώμα, αἱ δὲ σταυροειδῶς κείμεναι τὸ μέλαν, αἱ καθετῶς τὸ ἐρυθρὸν κλ· τὸ δὲ χρυσοῦν δηλοῦται διὰ στιγμῶν κλ.

Τὰ παράσημα, κατὰ τὰ οὐσιώδη αὐτῶν μέρη, παρεμφέρουσι πρὸς ἄλληλα ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης, κατὰ δὲ τὰ ἐπουσιώδη διαφέρουσι, διότι παντοῦ δὲν ἐπικρατοῦσιν αἱ αὐταὶ συνήθειαι. Ἐπειδὴ δὲ ἔλαβον ἀρχὴν ἐν τῇ λύσει κατὰ τὸν μεσαιῶνα, δὲν εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὸ, μεταξύ τῶν Ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν, οἰκόσημα ἔχουσι μόνον αἱ ἐκ τῆς Δύσεως καταγόμεναι, καὶ ὑπάρχει βιβλιῶριον (ὃ ὅμως δὲν ἠδυνήθη ἐισέτι νὰ εὕρω) φέρον τὰ παράσημα τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἀποκατασταθεισῶν Ἑνετικῶν οἰκογενειῶν. Νομίζοντες δὲ ὅτι συντείνει οὐκ ὀλίγον πρὸς διασάφισιν τῆς κατὰ τὸν μεσαιῶνα Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἡ συλλογὴ καὶ δημοσίευσις τῶν οἰκοσήμων τῶν τοιούτων οἰκογενειῶν, παραθέτομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ οἰκογενειακὰ ἡμῶν παράσημα μετὰ τῆς ἀνηκούσης ἐρμηνείας, ἐπιφυλαττόμενοι νὰ δημοσιεύσωμεν ἀκολουθῶν καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ὁ θυρεὸς εἶναι ὡσειδῆς κατὰ τὴν Ἰταλικὴν συνήθειαν, καταγομένης τῆς οἰκογενείας ἡμῶν ἐξ Ἰταλίας. Εἶναι δὲ μονομερῆς καὶ ἀργυροῦς κατὰ τὸ πλεῖστον ἄνω μέρος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς λειότητος αὐτοῦ· πρὸς δὲ τὸ κάτω κυανοῦς, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ὀριζοντιῶν αὐτοῦ γραμμῶν. Ἐμπεριέχεται δὲ καὶ στηρίζεται εἰς ἱπποτικὸν σταυρὸν δηλοῦντα ἀνώτερον τινα ἱπποτικὸν τάγματος βαθμὸν, ὃν, ὡς φαίνεται, εἶχεν ὁ πρόγονος ἡμῶν. Τὸ ἐμβληματικὸν σῆμα συγκρίνεται ἐκ δύο τεττίγων ἐμφανόντων τὴν ἀρχὴν τοῦ οἰκογενειακοῦ ἐπωνύμου, καθότι *Κιγάλα* (Cicala Ἰταλιστὶ, καὶ Cigale Γαλλιστὶ) (*) σημαίνει τὸν τέττιγα, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔχοντος ἀεπτωγμένα σχεδὸν τὰ πτερά, ὅπερ δηλοῖ ἰσχὺν καὶ

(*) Κατ' ἀρχὰς ἐλέγετο Cicala καὶ Cigale, ἀκολουθῶν ἔμμενε τὸ Cicala τὸ ὅποιον ἐνίοτε ἐγράφετο καὶ Cigala καὶ κατ' ἡμᾶς Τζιγάλας, Ταγγίλας, Κιγάλας ἢ καὶ Σιγάλας, ἃ καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπώνυμον ἀνήκει κυρίως εἰς ἑλλῆν οἰκογένειαν. Περὶ δὲ τὸ 1772 προσετέθη Ἀὐτοκρατορικῇ χάριτι τὸ De καὶ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος ἤρξεν ἵσως κτηροστικῶν νὰ γράσκονται διὰ δύο ll, ὅπερ καθιερώθη ἤδη διὰ τῆς συνθήσεως, καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν ὁτέτις μετετρέπη εἰς τὸν νῦν *De-Kigalla* (De-Cigalla).

ἐτοιμότητα. Τὸ στέμμα δηλοῖ βαθμὸν Κόμητος, τίτλον ἀποδοθέντα τῇ οἰκογενείᾳ παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ῥοδόλφου Β', διὰ διεξοδικοῦ Διατάγματος τῆς 11 Δεκεμβρίου 1597. Τὸ δὲ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης στέμμα ἦτο ὡς τὸ ὑπὸ τὸ οἰκόσημον, δηλονότι Μαρκεσίου. Τὸ ὑποστήριγμα σύγκριται ἐκ δύο κλάδων μύρτου, σημείου τιμητικοῦ. Εἰς τούτους δὲ προσαρτῶνται κατὰ τὴν συνήθειαν δι' ἀναλόγων ταινιῶν ὁ σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος καὶ τὸ Ἀριστεῖον, ἀτομικὰ ἡμῶν παράσημα.

Ι. ΔΕ-ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ.

—ο—

Ὁ ἐκ Ζακύνθου Κ. Μινῶτος, νέος φιλομαθῆς καὶ φιλότιμος, διακούσας ἐπὶ πέντε ἔτη τῶν ἐν τῷ Ἀθηναίῳ Πανεπιστημίῳ διδασκομένων μαθημάτων τῆς νομικῆς, ὑπεβλήθη ἐσχάτως εἰς ἐξετάσεις ἐγγράφους τε καὶ προφορικὰς, καὶ ἐπιδοκιμασθεὶς παμψηφεί ἀπελύθη λαθῶν βαθμὸν ἀριστα καὶ δίπλωμα διδάκτορος. Ἡ ἀποφοιτητήριος αὐτοῦ διατριβὴ (thèse) ὑπόθεσιν εἶχε τὴν σύνταξιν ἀστυκοῦ νόμου ἐν Ἑλλάδι. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀνεκινήθη καὶ ἐσχάτως, ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ καταχωρίσωμεν αὐτὴν, πεποιθότες ὅτι αἰγνώμαί τοῦ εὐφυοῦς συγγραφέως θελοῦσιν ἐκτιμηθῆ ὑπὸ τῶν περὶ ταῦτα ἐνασχολουμένων.

Τῆς δὲ πραγματείας ταύτης προτάττομεν τὸ ἐκφωνηθῆν τὴν ἡμέραν τῆς ἀναγορεύσεως λογιδρίου ὑπὸ τοῦ Κ. Μινῶτου.

Πρῶτον ἐν τῇ ἐπισήμῳ ταύτῃ στιγμῇ ἐπιβάλλεται μοι καθήκον, ἵνα ἐκφράσω τὴν πρὸς Ἰμᾶς, Σεβαστοὶ Καθηγηταί, εὐγνωμοσύνην μου, διὰ τὴν ὅποιαν ἐκάστοτε πρὸς ἐμὲ δεξιζατε εὐνοίαν· θέλω δὲ ἀεὶ ποτε διατελεῖ σεβόμενος καὶ τιμῶν ὑμᾶς, παρ' ὧν τὴν ζωὴν τοῦ πνεύματος ἔλοβον, μετῆθε τὰς ἀρχὰς τῆς ὀφλήσεως τῶν Νόμων ἐπισημίας.

Ὅποια δὲ καὶ ὅποια αἰσθήματα συνταράττουσι τὴν ψυχὴν μου χωρίζομενος ἀφ' ὑμῶν, ὡ φίλοι συμφοιτηταί· Ἐπὶ πενταετίαν σχεδὸν μεθ' ὑμῶν συμμαθητεύσας, πολλὰς πολυλάκις ἔλαβον ἀφορμὰς, ἵνα ἐκτιμῶμαι τὰ γενήσια ἑλλητικὰ ὑμῶν φρονήματα καὶ τὸν πρὸς τὴν παιδείαν προγονικὸν ἔρωτα. Εὐγνωμῶν ὑμῶν διὰ τὴν φιλοφροσύνην καὶ ἀελοφιλήν ἀγάπην, ἃς ἀεὶ ποτε οὐκ ἐπαύσατε πρὸς ἐμὲ δεκνόντες, καὶ θέλω διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐν τῇ ἐμῇ μνήμῃ ἀνεβλέπετον διατηρεῖ τὰς εὐχαρίστους στιγμὰς, ἃς συσπουδάζοντες ἐν τῷ ἐθνικῷ τοίτῳ Πανδιδασκηρίῳ διήλθομεν. Εὐχόμεθα ἵνα καὶ ὑμεῖς, διανύοντες εὐτυχῶς τὸ τῆς μαθητείας πολὺ ποδὸν στάδιον, φθάσητε θαυμάσιοι εἰς τὸ τέρας.

Πρῶτος ἐκ τῶν τέκνων τῆς ἰδιαίτερας ἐμῆς πατρίδος Ζακύνθου ἀξιωθὲς τοῦ διδακτορικοῦ ἀξιώματος παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ τούτου Πανεπιστημίου, ἐνθα ἡ ὀλομέλεια τῆς ὅλης Πατρίδος ἀντιπροσωπεύεται, ἀπέρχομαι, φέρων μετ' ἐμαυτοῦ μύρτα περὶ αἰσιωτέρου μέλλοντος ἐλπίδας.

να ἐξησέν ἐν τῇ συνειδήσει ὁλοκληρῶ λαοῦ· διότι τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα, καὶ οὐχὶ τὸ τυχαῖον καὶ αὐθαίρετον, γεννᾷ τὴν γλώσσαν. — Ὅσον καὶ ἂν γνωρίζῃ ὁ συγγραφεὺς οὗτος τοὺς ἀπολύτους κανόνας τῆς γραμματικῆς καὶ τὴν φιλοσοφίαν αὐτῆς, οὐδέποτε τὸ σκοπούμενον αὐτῶν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ, διότι στερεῖται βάσεως ἢ οἰκοδομῆς. Ἐπίσης καὶ ὁ νομοθέτης ὁ συντάκτων νομοθεσίαν μὴ ἐφαρμοζόμενῃ ἐν ὠρισμένῳ ἔθνει καὶ μὴ οὕσαν γνησίαν ἐκφρασίν τῶν ἐθίμων, τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ (16), καὶ τοὶ ἀριστα ἀπάσας τὰς ἀναλλοιώτους ἀρχὰς τοῦ φυσικοῦ δικαίου ἐπιστάμενος, ματαιοποιεῖ, διότι στερεῖται βάσεως τὸ ἔργον αὐτοῦ. Συντάκτων ὁμοῦ νομοθεσίαν βασίζομένην ἐπὶ τῶν ἐθίμων, δύναται ὁ νομοθέτης, φωτίζομενος ἐκάστοτε ὑπὸ τῆς λαμπάδος τοῦ ἀπολύτου δικαίου, τὰ ἐθίμα ταῦτα καὶ νὰ τελειοποιῆ καὶ νὰ πλουτίσῃ, ὡσπερ ὁ ἀριστος συγγραφεὺς τελειοποιεῖ καὶ πλουτίζει ἰδιαιτέρην τινα γλώσσαν, φωτίζομενος ὑπὸ τῆς λαμπάδος τῆς ἀπολύτου γραμματικῆς. ἤτις εἶναι αὐτὴ ἡ λογικὴ. — Ὅθεν ὁ νομοθέτης δὲν δύναται νὰ διαμορφώσῃ τὴν νομοθεσίαν, ὡς ὁ συγγραφεὺς τὴν γλώσσαν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ δημιουργήσῃ ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ κεφαλῆς νομοθεσίαν, ὡσπερ ὁ συγγραφεὺς δὲν δύναται νὰ δημιουργήσῃ γλώσσαν ἰδίαν καὶ μὴ ὑπηρετῶν ἐν ὠρισμένῳ ἔθνει.

Καταδειξάντες ὅτι τὰ ἐθίμα πρέπει ἀναγκασίως νὰ ὦσιν ἡ βάση τοῦ νόμου, ἡ πρώτη ὕλη ἐξ ἧς ὁ νομοθέτης ὀφείλει ν' ἀνεγειρῇ τὸ ἐθνικὸν οἰκοδόμημα τῆς ἀστυκῆς νομοθεσίας, ἔπεται ὅτι, πρὸ τῆς ἐπιχειρήσεως τῆς συντάξεως τοῦ νόμου, πρέπει τὰ ἐθίμα ταῦτα νὰ ὑπάρχωσι συνειλεγμένα, πρόχειρα, οὕτως εἶπεῖν, καθαρῶς καὶ ἐπιτήδεια πρὸς οἰκοδομίαν. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἀπαιτεῖται ἐπίπονος καὶ δυσχερὴς ἐργασία, πρὸς ἣν ὁλοκληρὸς τοῦλάχιστον γενεὴ ὀφείλει ἀνεγδότης καὶ ἀκαμάτως νὰ συνεισφέρῃ. — πρὸς ἣν ὀφείλουσι νὰ συντελέσωσιν ἄνδρες ἀκάματοι καὶ ἐπιστήμονες δεδοκιμασμένοι, οἵτινες νὰ συλλέξωσι, καθάρῳσι, τακτοποιήσωσι καὶ ἐπεξεργασθῶσι τὰ ἐθίμα, καθιστάντες ταῦτα ἐπιτηδείαν ὕλην πρὸς νομοθετικὴν ἐργασίαν,

καὶ ἡ δημόσιος ἡμετέρα ζωῆ, ἡ πνευματικὴ τε καὶ ἡθικὴ ἡμετέρα ὑπαρξίς. Τὰ ἐθίμα ἡμῶν εἶναι ὅ,τι μεθ' ἡμᾶς αὐτοῦς, περισσώτερον ἐν τῷ κόσμῳ ἀγαπῶμεν τοσοῦτον δὲ τοῦτα ἀγαπῶμεν, ὥστε προκειμένῳ ταῦτα νὰ ἐγκαταλείψωμεν, αὐτὴ ἡ ἰδέα ὑπαρξίς ἀπέλωσε δι' ἡμᾶς καὶ τὰ θέλησα καὶ τὰς ἠδύτητας αὐτῆς. Τοῦτου ἕνεκα ἐνοοούμεν, διὰ τί, ὅσακις ἐσμὲν κύριοι νὰ νομοθετήσωμεν, τὰ ἡμέτερα ἔθιμα κατὰ πρῶτον συμβουλευόμεθα καὶ τοὺς συμπεριωτέρους πρὸς τὰ ἡμέτερα ἔθιμα θέτομεν νόμους.

16) Point d'institution, point de loi utile et durable, qui ne soit l'expression des idées, des mœurs, de la tendance profonde, soit nouvelle soit ancienne, et des besoins de la nation » (Σ. Πύλλικα εἶς ἀνωτέρω σελ. 21 καὶ ἑπ.) Ἀλήθεια, τὴν ὅποιον αἰείποτε ὁ ἡμέτερος νομοθέτης περιγυρῶν· « ὡς ἡ πείρα ἀπέδειξεν ἤδη τοῦτο διὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν καὶ τὴν λοιπὴν ἡμῶν γραπτὴν νομοθεσίαν· αἷτινες οὐδὲν ἄλλο εἶσι, ἢ ἐξμεμβλώματα τῶν τῆς Εὐρώπης νομοθεσιῶν. » Ν. Σαρπόλου, Συνταγμ. Δικ. σελ. 447 ἐν Στμ.

φιλοσοφικῶς δ' ἐξηγουντες καὶ διαφωτίζοντες πᾶν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ἡ χεὶρ τοῦ χρόνου ἐν τῇ ἐθνικῇ συνειδήσει κατέθεσε, νὰ χειραγωγῶσιν τὸν νομοθέτην πρὸς τὴν σύνταξιν ἀληθοῦς ἀστυκῆς νομοθεσίας. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἐπιστήμη, βοηθουμένη ὑπὸ τῆς τῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων νομολογίας, ἤτις ὄχι ὀλίγον πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν συντελεῖ, ἐστὶν ὁ ἀσφαλέστερος τοῦ νομοθέτου ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος.

Μέγα καὶ λαμπρὸν βεβαίως ἐστὶ τῆς γαλλικῆς ἀστυκῆς νομοθεσίας τὸ οἰκοδόμημα· ἀλλ' ὅπως γενεαὶ συνεισέφερον τὴν ἀδιάλειπτον αὐτὴν ἐργασίαν πρὸς καθαρτισμὸν αὐτοῦ; Πόσοι διάσημοι ἄνδρες (17), ἐπεξεργασθέντες τὰ προηγουμένως ἤδη συντεταγμένα ἐθίμα (coutumes), ἐκοπίσθησαν ὡς παρασκευάσωσι τὴν ὕλην, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Portalis, ὁ Tronchet, ὁ Maleville καὶ ὁ Bijot ἀκολούθως εἰργάσθησαν; — Οὐδεμία γενεὴ δύναται αὐθαίρετως ν' ἀποχωρισθῇ τῶν παρελθουσῶν. Ἀνευ τοῦ παρελθόντος οὔτε τὸ ἐνεστὸς ἐνοοούμεν, οὔτε τὸ μέλλον δύναμεθα νὰ παρασκευάσωμεν νομοθεσίαν, ἀποσπασμένην τοῦ παρελθόντος δὲν ἔχει ῥίζας καὶ ἐπομένως ταχέως μαραινῆται.

Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ποῦ εἶσι τὰ προπαρασκευαστικὰ ταῦτα μέτα; Ποῦ εἰσὶν αἱ πλήρεις συλλογαὶ τῶν ἐθίμων (18); Ποῦ εἰσὶν οἱ συγγραφεῖς οἱ ἀσχοληθέντες περὶ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ φιλοσοφικὴν κατὰτάξιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν ἐθίμων τούτων; Ποῦ ἡ μακρὰ πολιτικὴ ζωῆ, ἣτις, πολλαπλασιάζουσα καὶ εὐκολύνουσα τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, ἐκφέρει βαθμηδὸν τὴν ἀπλοποίησιν τῆς ποικιλίας τῶν ἐθίμων (19); Ποῦ ἡ πολυετής σοφὴ νομολογία τῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων, ἡ πλουσία αὕτη πηγὴ τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου; — Πτωχοὶ καὶ ἀποροὶ, ἀνευ οὐδεμιᾶς προπαρασκευῆς καὶ στερούμενοι τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων βοηθημάτων, πῶς δύναμεθα νὰ συντάξωμεν ἴδιαν ἀστυκὴν νομοθεσίαν, φέρονσαν τὴν σφραγίδα τῆς ἰδίας ἡμῶν ἀτομικότητος (20); Ἀη-

(17) Ἰδίως ὁ Pothier καὶ ὁ Dumoulin τῶν ποίων τὰ διαφόρα συγγράμματα ἐπὶ τοῦ Droit Coutumier μέγα φῶς διελκύουσιν εἰς τὰ διατάξεις τοῦ γαλλικοῦ Κώδικος.

— Ὁ Ποιέρος . . . δύναμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐχρημάτισε διδάσκαλος ὅλου τοῦ ἔθνους του. Διὰ τῆς σκοπίμου πρὸς τὴν καθημερινὴν ζωὴν ἐρευνῆς τοῦ δικαίου, ἐκτυλίττειν τοὺς χρησίμους προορισμοὺς του καὶ συμπαραθέτων εἰς τὰ νέα ἀνάγκη ἐσηματίσθη ὡς συνήθειαν ἢ ὡς δικαστικὴν πράξιν, προητοιμάσθη τὸ μέγα ἔθνικόν ἔργον τῆς γαλλικῆς Πολιτικῆς Νομοθεσίας, καὶ πολλὰκις ὁλόκληρα κεφάλαια τῶν συγγραμμάτων του μετέθεσαν εἰς τὸν κώδικα. Ν. Καλλιγᾶ Σύντ. Ρωμ. Δικ. Τ. 1. σελ. 42.

(18) Τὴν ἀνάγκην τῆς συλλογῆς τῶν ἐθίμων καὶ αὐτοῦ ὁ ἡμέτερος Νομοθέτης Mauter ἐμολόγησε, διατάξας νὰ συλλεθῶσι ταῦτα, ὡς ὕλη προπαρασκευαστικὴ πρὸς τὴν σύνταξιν τοῦ ἀστυκοῦ Νόμου. — Ὅφειλοντο ὅμως νὰ ἀναρρωμεν ὅτι τελειότερα ἔργα περὶ ἐθίμων ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι, (Τόμος 1) καὶ ἐν Εὐρατηρίῳ τῆς Ἑλληνικῆς Νομολογίας ἐν λέξει Ἀρμεν. (ἔθιμα).

(19) Ahrens, Philosophie du droit p. 131 — 133. — Παρὶ καὶ παροῦσαν διτιρητίαν.

(20) Περὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδόν ἀντικειμένου καὶ ὁ ἡμέτερος σοφὸς συγγραφεὺς ἐν τῇ πλουσίῳ ἰδεῶν συγγράμματι αὐτοῦ· περὶ Μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, λέγει τὰ ἑξῆς· « Ἐρωτῶμεν, πῶς θνατὸν (ἢ σύγχρονος Ἑλλάς) νὰ σχη-

μοί εἰτέτι, πῶς δύναμεθα νὰ ἐπιχειρήσωμεν ἐπιτυχῆ ἔργα ἀπαιτοῦντα τὰς δυνάμεις τῆς εὐρωστότητας καὶ ἀνδρικοτέρας ἡλικίας;

Ἐκτὸς τούτων ὁμοῦ ὑπάρχει καὶ ἕτερον οὐχ ἥττον σπουδαῖον πρόσκομμα. — Ἡ ἐλευθέρη Ἑλλάς, μόλις ἐξελευθούσα, ἀθραινύουσα καὶ καθημαγμένη ἐκ τοῦ πολυετοῦς καὶ καταστρεπτικοῦ περὶ πίστεως καὶ πατριδῶς ἀγῶνος, εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἔχῃ σήμερον ἔθιμα μόνιμα καὶ σαφῆ, καὶ νὰ κρουσίσθη ταῦτα, ὡς ἀσφαλῆ ὁδηγὸν εἰς τὸν νομοθέτην αὐτῆς (21);

Ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ἐπενεγκούσα τὴν ἀπελευθέρωσιν μικροῦ μόνον μέρους τῆς φυλῆς, πρὸς τὸ ἀπελευθερωθῆν τοῦτο μέρος ἐπέφερε μεγάλην πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν μεταβολὴν· ἐκ τούτου δὲ διάφορα καὶ ποικίλα ἐθίμα πανταγόμενα μετεκομισθῆσαν, τινὰ μὲν ἐφήμερα, τινὰ δὲ διαρκέστερα, ἅτινα, συμμαχθέντα καὶ συσχετισθέντα μετὰ τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ἐθίμων, παρουσιάζουσι διακυματιζομένην καὶ ἀστατὸν τινα κατάστασιν.

Αἱ ἀληθεῖς ἐπαναστάσεις εἶναι ἐμπνεύσεις τῶν λαῶν, μεγάλως ἐπὶ τοῦ κόσμου τῶν ἰδεῶν ἐπενεργούσαι, καθότι δι' αὐτῶν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἀδιαλείπτως προοδεύει. Ἐκάστη ἐν γενεῖ ἐπανάστασις σαλεύει ὑπάρχουσάν τινα ἁρμονίαν, διότι ἐκάστη πολιτεία, ἔστω καὶ ἐξωτερικῶς, παρίστητι πάντοτε τὴν ἁρμονίαν. Ἀλλ' ὅταν ἡ ἐπανάστασις ἦναι δικαία, ἡ ταρχυθέντα ἁρμονία ἦν κατὰ φυσικὸν νομοθεσίαν, διότι ἐσωτερικῶς εἶναι ἡ αὐτόχρονα ἁρμονία. Ὅθεν ἡ ἐπανάστασις καταστρέφουσα ὑπηρετεῖ τὴν ἀληθῆ ἁρμονίαν· ἢ δὲ ἀληθῆς

ματίση δεσμὸς διαρκεῖς, ἰδιοϋθῆμοις, θεσμῶν ἀναμφίλεκτως ἐλλληνοφελεις, συμπάνουι πρὸς τὰς ῥύπας καὶ τὸν νόον τῶν τε συγχρόνων καὶ τῶν μεταχρονίων, ἐάν δὲν εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ βῆθη τῆς ἱστορικῆς κοινωνίας τῆς, ἐάν δὲν ἐξικησθῇ τοὺς γενικοὺς νόμους, εἰς τὴν ἐκδεύθησιν τὸ γένος ἐν τῇ πορείᾳ τῶν αἰώνων; Πῶς; ἂν γὰρ δύναται νὰ εὐδοκησῇ τὸ πᾶν τοῦτο, ἐάν δὲν κλίνη τὸ αὖς καὶ ἀκροασθῇ τοὺς θεοβούλους ἐκείνους ἡχοῦς, τοὺς ὁποίους ἀνακρίπτει ὁ διαβρῆσεν τοῦ ἑλληνικοῦ χιμαρῶος; Πρὶν ἢ διαλυθῶσι τὰ οὐσιώδη ταῦτα καὶ περισπούδαστα ζητήματα, οὐδὲν στερεόν, οὐδὲν ἐθνοπρεπὲς καὶ ὠφέλιμον δύναται νὰ γίνῃ Ὅθεν ὅταν ἐξικησώμεθα ταῦτα μετ' ἀκριβείας καὶ μερίτωμεν τ' ἀρχικὰ καὶ συστατικά στοιχεῖα τῆς κοινωνίας μας' ὅταν ὀρίσωμεν τὸ μέρος ὅπερ ἔλαβεν ἕκαστον τῶν στοιχείων εἰς τὴν πολυτάραχον ἱστορικὴν διαπάλην, καὶ μάθωμεν ποῖον καὶ διὰ τίνας ποτὲ λόγους καὶ τίνε τρόποι ὑπερίσχυσε, καὶ ὑπὸ τίνας ὄρους, καὶ ὑπὸ τίνα μορφήν παρουσιάζεται σήμερον παρ' ἡμῖν, τότε δὴ, τότε, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἁρμοδιώτερον δύναμεθα νὰ φροντισώμεν περὶ ἀνακαινίσσεως καὶ μεταρρυθμίσεως θεσμῶν, τὰ μὲν ἡμέτερα τιμῶντες καὶ συντηροῦντες κατὰ προτίμησιν, τὰ δὲ ἀλλογενῆ συλλέγοντες πεφωτισμένως. Ἄλλως θὲς προσέξωμεν μὴ κτισώμεθα ἐπὶ τῆς ψάμμου. Σήμερον ἡμεῖς θεσμοθετοῦμεν, αὐριοὶ δὲ ὁ τῆς παραδιασθείσης ἱστορίας ἀτμήματος πέλεκυς ματαίῳ τὸ ἔργον ἡμῶν.» Σ. Ζαμπελλοῦ, Περὶ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐν σελ. 9—11 καὶ ἑπ.

(21) « καὶ μέλιστα τὴν ἐπαύριον μιᾶς μεγάλης κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς τοῦ ἔθνους μεταβολῆς· διότι τὰ μὲν τοῦ ἔθνους ἔθιμα ἀσαφῶς εἰσὶν διακρίνοντα, αἱ δὲ μέλουσαι αὐτοῦ ἀνάγκαι καὶ κλίσεις οὐδόλοως ἐμφαίνονται.» Ν. Σαρπόλου Πραγμ. Συνταγμ. Δικαίου, σελ. 447.

ἁρμονία πρέπει νὰ βασιζῆται ἐπὶ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἠθικῆς, διότι ἡ βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἀδικίας καὶ τῆς κακοθείας εἶναι ἡ μεγαλύτερα ἁρμονία καὶ τῆς ἀδικίας. — Τούτου ἕνεκα ὁ καλούμενος νὰ νομοθετήσῃ μετὰ τὴν κατάπαισιν τοιαύτης καταστάσεως ὀφείλει μετὰ προσοχῆς νὰ διακρίνη τὰ διάφορα ἔθιμα, ἅτινα ἐξ ἀνάγκης ἀνεφύθησαν πρὸς οὐδετέρωσιν τῆς ἀδικίας, ἤτις ἦτο τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς κατ' ἐπιφάνειαν ἐκείνης ἁρμονίας.

Ἡ ἐπανάστασις ἔχει ἀποστολὴν νὰ καταδαφίση τὸ κατασκευάσμα τῆς προτέρας ἀρνητικῆς καταστάσεως τῆς ἁρμονίας, ὅπως ἀκολούθως, μετὰ τὴν κατάπαισιν τῆς διαπάλης καὶ τῆς ταραχῆς, ἡ εἰρήνη ἀνεγειρῇ τὸ νέον ἁρμονικὸν οἰκοδόμημα. — Ἡ ἐπανάστασις εἶναι ἀνάγκαις προϋπαρχούσης συνθέσεως ἀναλύουσα ὁμοῦ ετοιμαζέει νέαν σύνθεσιν — διότι τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἀναλλοιώτος νόμος τῆς προόδου τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος, νὰ μεταβαίνει ἀδιαλείπτως ἀπὸ συνθέσεως εἰς σύνθεσιν πάντοτε τῆς προηγουμένης τελειότεραν. Ἄλλὰ, διαρκούσης τῆς ἐνεργείας τῆς ἐπαναστάσεως, νεαὶ ἀνάγκαι γεννῶνται, νεαὶ ἰδέαι ἀνατέλλουσιν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ λαοῦ, νεαὶ ἀρχαὶ ἐγκυμονοῦνται, νεὰ ἦθῃ μορφώνονται, τινὰ δὲ ἀρχαὶ ἢ τροπολογοῦνται, ἢ καταστρέφονται, ἢ συγχωνεύονται. — Ἐκ τῶν διαφορῶν τούτων τέκνων τῆς ἐπαναστάσεως, τινὰ μὲν εἰσὶ βιώσιμα τινὰ δὲ μὴ; Τίνα θέλουσι διέλθει τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν, τινὰ τὴν παιδικὴν, καὶ τίνα ἀνδρῶντα θέλουσιν ἐπιξῆσαι; Μόνος ὁ χρόνος δύναται τὰ ζητήματα ταῦτα νὰ λύσῃ, ὁ δ' ἐπιχειρῶν νὰ συντάξῃ νομοθεσίαν ἐν τοιαύτῃ ἀνωμαλῶ καταστάσει, κινδυνεύει ν' ἀποπλανηθῇ ἐντὸς ἀδιεξόδου λαβυρίνθου ἀντιρᾶσεων καὶ δυσχερεῶν κινδυνεύει νὰ καθιερώσῃ διὰ νόμον ἀνάγκας, αἷτινες μόλις γεννηθῶσιν οὐτε ἐπέξῃσαν, οὐτε κατετέθησαν ἐν τῷ ταμίῳ τῆς ἐθνικῆς παιδείσεως. Εἰς τοιαύτην δὲ αἰτίαν εὐλόγως ἀποδίδονται αἱ τσοσῆται ἀτέλειαι τοῦ Γαλλικοῦ ἀστυκοῦ Νόμου, αἱ τσοσῆται ἐλλείψεις περὶ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν μεθοδικὴν τῆς ὕλης κατάταξιν (22).

Εἶναι δὲ πρὸς τούτοις ὁμολογούμενον, ὅτι μεγάλως ἐπὶ τῶν ἐθίμων ἐπενεργεῖ καὶ ἡ σοφὴ νομολογία, ἣτις, ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης χειραγωγουμένη καὶ τὰ ἀσαφῆ διευκρινίζει, καὶ εἰς τὰ ἐθίμα δίδει αὐθεντίαν, καὶ τὰ πολυπλοκα ζητήματα λύει. Ἀλλ' ἡ ἡμετέρα νομολογία, ὀλίγα ἔτη ὄριμον ζωῆς ἀριθμούσα, πολλὰ ζητήματα εἰσέτι δὲν ἐλυσεν ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἐπιστήμη, καίτοι ἐπιτυχῶς καὶ θαυμαστάς πρὸβαινούσα, δὲν ἐφθασεν εἰσέτι νὰ παραῖξῃ τοὺς ἀπαιτούμενους καρπούς. — Τὸ νομοθετεῖν δ' ἐπὶ τέλους εἶναι ἔργον τοσοῦτον δυσχερές, ὥστε πολλὰ ὀρθῶς λέγει ὁ Taillandier (23):

« Ἡ τέχνη τοῦ νομοθετεῖν ἡ δυσχερεστέρα πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐξασκουμένων ἐστὶ· τὰ ὀνόματα δὲ τῶν κεκλημένων ἵνα θέσωσι τὴν ἐαυ-

(22) Oudot. Philosophie du droit p. 170—171.
(23) Encyclopedie des gens du monde, mot: legislation.

» τῶν πατρίδι νόμους διαρκεῖς, διήνυσαν τοὺς αἰῶ-
» νας, περιελθόντα μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἐστει-
» μένα ἀανάτου δόξης. »

Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν εὐρισκόμενοι καταστάσει —
στερημένοι τῶν ἀπολύτως ἀπαιτούμενων προπα-
ρασκευαστικῶν ἐργασιῶν καὶ βοηθημάτων, στερημένοι
μακρᾶς καὶ πλήρους νομολογίας, ἔχοντες δὲ καὶ
περιπλεονοικιλίαν ἐθίμων — ἐπιχειροῦντες σήμε-
ρον ἰδίῳ ἀστυκῷ νόμῳ τὴν σύνταξιν, κινδυνεύου-
σαν ἀναμφιβόλως εἰς ἀποτυχίαν νὰ περιέλθωμεν· κιν-
δυνεύουσαν ἢ ἀντιγράφωμεν τὰ ἄβρα τοῦ γαλλικοῦ
ἀστυκοῦ κώδικος καὶ τὰς ὑπὸ τῶν Γάλλων νομο-
διδασκάλων συμβουλευόμενας διορθώσεις καὶ συμ-
πληρώσεις καὶ οὐχὶ ἰδίον ἐθνικὸν ἔργον νὰ προσάξω-
μεν· κινδυνεύουσαν ἀκαταλλήλως νὰ συλλέξωμεν ἐκ
τῶν τοῦ Γαλλικοῦ καὶ Ῥωμαϊκοῦ νόμου διατάξεις (24)
(24) κινδυνεύουσαν νὰ παρουσιασθῶμεν εἰς τὴν παγκό-
σμιον ἔκθεσιν τῆς ἱστορίας ἐνδεδυμένοι ἐκ συρρα-
μένων τεμαχίων ἱματισμῶν, τὸν ὅποιον μετὰ στόμα-
φου κατεσκευάσαμεν διασχίσαντες; ἀλλότρια πλοῦσια
ἐνδύματα (25). » Ἄν δρέψωμεν καρπὸς ἀώρους, οὐ
μόνον ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θέλουσιν αἰ-
σθανθῆναι τὰ ἀποτελέσματα: « οἱ πατέρες ἐφαγον ὄμ-
φακα καὶ οἱ υἱοὶ τῶν τέκνων ἠμυδίασαν »

Ἄν ἡ νομοθεσία ἦναι ἐν τῶν γνωρισμάτων τῆς
ἀτομικότητος τῶν ἐθνῶν, ἦναι ἐν τῶν ζωτικωτέρων
ἐθνικῶν στοιχείων, ἀναγκαιῶς αὐτὴ πρέπει νὰ φέ-
ρῃ τὴν σφραγίδα τῆς ἀτομικότητος ἡμῶν, πρέπει νὰ
ἦναι γνήσιως ἑλληνική. — Ἄν τοιαύτην νῦν δὲν
δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν, δι' οὗ; ἀνωτέρω ἐξεθέμεθα λό-
γους, ἢ ἐνεστῶσα περὶ τὴν ἀστυκὴν νομοθεσίαν ἡμε-
τέρα κατάστασις ἐστὶ μυριάσις πάσης ἄλλης προτι-
μοτέρα. — Αὐτὸ τοῦτο ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ
καταδείξωμεν.

— 0 —

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ.

— 0 —

Ἡ ἐνεστῶσα ἀστυκὴ νομοθεσία.

— 0 —

- Αἱ πολιτικαὶ . . . διαδι-
• δικασίαι, βάσιν ἔχουσι τοὺς νό-
• μους τῶν ἀειμνήτων χριστια-
• νῶν ἡμῶν αὐτοκρατορῶν . . . »

Πολίτ. τῆς Ἑλλάς κατὰ τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ ἔθν.
Συνέλ.—Τίτλ. Ε' τμήμα Θ. § 117.

Τὴν περὶ τὴν ἀστυκὴν ἡμῶν νομοθεσίαν ἐνεστῶσαν
κατάστασιν οὐδὲν ἔνεστι νὰ ἐκθεσίωμεν προ-

(24) « . . . Ἐγράψαμεν δὲ τότε ἀποσκοποῦντες εἰς τὴν
» Ἑλλάδα, ἣτις νομιζομένη οὐδὲ τὴν σήμερον ἔχει ἐν ἐπι-
» τῆ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς σύνταξιν καλοῦ γραπτοῦ νόμου.
» Πᾶσα λοιπὸν πρόωρος ἐπιχειρήσις τοιαύτη οὐδὲν ἄλλο
» θέλει εἶσθαι, ἢ ἀκατάλληλος συλλογὴ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ
» καὶ Ῥωμαϊκοῦ νόμου. κλ. » Ν. Σαρπίλου, Συντ. Δίκαιον
» σελ. 147 ἐν σημ.

(25) Χάριν παραδείγματος ἀναφέρωμεν τὸν περὶ Δήμων

τιθέμεθα, ὡς τὸ ἄκρον ἀγαθὸν καὶ τέλειον σχετι-
κῶς μόνον λαλοῦμεν, καθὼς τὸ ἀπόλυτον, καθὼς ἄ-
πειρον, δὲν δύναται νὰ ἐνοηθῇ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ,
ὅστις εἶναι πεπερασμένος.

Ἄληθῶς κλειστά ὄσα ἄτοπα εἰς τὴν ἀθεοβίαν
κατάστασιν τῶν ἐθίμων ἀποδίδουσιν· ἀλλὰ παρα-
βαλλομένης τῆς ἀτελοῦς ταύτης καταστάσεως μετ'
ἐκείνης, καθ' ἣν ζένη ἐθνικὴ συνειδήσις ἐπέβαλε τῇ
ἡμετέρα τὴν αὐθαίρετον αὐτῆς γνώμην, δὲν διστά-
ζομεν νὰ προτιμῶμεν τὴν πρώτην, ἣτις, εἰ ἀθε-
οβία τε καὶ ἀτελής, ἔχει οὐ μόνον ὑπὲρ ἑαυτῆς
τῆς ἡμετέρας ἐθνικῆς συνειδήσεως τὴν αὐθεντίαν,
οὐ μόνον διατηρεῖ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν αὐτονομίαν εἰς
τὸ πεδίον τοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ παρασκευάζει τῆς
ἐθνικῆς ἀστυκῆς νομοθεσίας τὴν σύνταξιν, ἣ καὶ
ἡμεῖς ὀφείλομεν ἐν ὄρα νὰ ἐπιχειρήσωμεν. — Κα-
θότι δὲν ἀρνούμεθα τὴν τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος πρὸς
τὴν κωδικοποιεῖν ἀποστολήν, ἀλλὰ ἐξετάζομεν τὸ
ζήτημα σχετικῶς πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν ἡμῶν κατά-
στασιν. Ἡ ἐνότις τῆς νομοθεσίας ἐστὶ διὰ πάντα
λατὸν ἐφικτὴ (26), ἀλλὰ δύναται νῦν εὐτυχῶς παρ'
ἡμῶν νὰ πραγματοποιηθῇ; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα.

Ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐθνικὴ πρώτη τῶν Ἑλλήνων
Συνέλευσις, κηρύξασα ἀστυκὸν νόμον τῆς Ἑλλάδος
τοὺς νόμους τῶν ἀειμνήτων ἡμῶν χριστιανῶν Ἀυ-
τοκρατορῶν, προφητικῶς ὁλόκληρον τὸν προορισμὸν
τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐξέφρασε καὶ τὴν ἰδέαν τῆς ἑλληνι-
κῆς ἐπαναστάσεως διετύπωσε.

Τὸ βυζαντινὸν δίκαιον, καταλυθεῖσθαι τῆς αὐτο-
κρατορίας, ὅχι, δὲν συγκρατηθήσεται, διότι ἐσώζετο
ἐντὸς τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως· ὁ δὲ κληρὸς ἐφαρ-
μοζῶν αὐτὸ, δὲν ἄφινε τὴν τυραννίαν νὰ συμπλη-
ρώσῃ τὴν παραγραφὴν κατὰ τοῦ ἐνεργοῦ τούτου τοῦ
ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου στοιχείου· ὡς καὶ μετὰ τὴν πτώ-
σιν τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Δύσεως, ἢ τῶν βαρβα-
ρῶν κατὰκτησις οὐδὲν ὅλως τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον κα-
τέστρεψεν (27).

ἡμῶν νόμος. Ὁ νόμος οὗτος κατεσκευάσθη ἐκ τῶν προτέ-
ριων ὑπὸ τοῦ νομοθέτου, ὅστις, παραγνωρίσας τὸν ὄργανισμὸν
τῶν κοινοτήτων, ἀνεκάθεν ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ἐν τοῖς ἔθεσι
τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐνυπάρχοντα, περιωρίσθη ἢ ἀντιγράφῃ
τὰς διατάξεις τῶν ἐν ταῖς χώραις τῆς Γερμανίας ἰσχυρότων
δημοτικῶν νόμων. Τί δὲ ἐκ τούτου προέκυψε; — Προέκυ-
ψεν ὅτι ὁ νόμος οὗτος διαμείνει εἰσὶ τὴν ζένην, ἢ μικρὸν ἢ
κακῶς ἐφαρμοζόμενος καὶ τὰς καταχρήσεις ἐμψυχῶνων, πα-
ραγνωριζόμενης ἐν γένει τῆς ἀποστολῆς τοῦ δήμου. Ὁ δῆμος
καὶ τὸ δημοτικὸν σύστημα ἐν γένει ἀποστολῆν ἔχει ἵνα χρη-
σιμεύῃ ὡς προπαιδευτικὸν πολιτικὸν σχολεῖον, ἐν ᾧ οἱ
πολιτικοὶ χαρακτηρῆται καὶ τὰ πολιτικὰ ἔθη οἰομορφοῦνται.

Ἐπίσης καὶ ὁ περὶ ληξιαρχικῶν βιβλίων ἡμῶν νόμος
ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐπενέργειαν τοῦ γαλλικοῦ συνταχθεῖς, οὐ-
δένα ἰθαγενῆ χαρακτῆρα φέρει· ἐπομένως ἔμεινε καὶ μένει
εἰσὶ τὴν νεκρὴν καὶ ἀνεπέμμετος.

Ἐπομένως καὶ ὁ περὶ διακρίσεως κτημάτων ἡμῶν νόμος,
ἐκ τοῦ γαλλικοῦ καὶ τοῦ αὐστριακοῦ σχηματισθείς, περι-
έχει πολλὰς ἀντιφατικὰς θεωρίας, καθ' ὅσον ἐκ τῶν ἀρχῶν
τοῦ μὲν ἢ τοῦ δὲ ἐπηρεάσθη. (Π. Καλλιγᾶ Σύστ. Ῥωμ.
Δικ. Τόμος 2. Σελ. 2—4.)

(26) Lerminier. Introduction générale à l'histoire du
droit. (1855 Paris) p. 168.

(27) Savigny, traité de droit romain. Τόμ. Α'. σελ. 4 τῆς
γαλλ. μεταφρ.

Οἱ νόμοι τῶν αὐτοκρατορῶν τοῦ βυζαντινοῦ δὲν
ἦσαν ζένοι εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν συνειδήσιν· ἡ δὲ ἐ-
θνικὴ Συνέλευσις ἐπισήμως παρεδέχετο νομοθεσίαν,
ἦν ὁ Ἕλληνας ἐν ταῖς πικραῖς ἡμέραις τῆς δουλείας
αὐτοῦ ἐξακολουθῶν ἀκριβῶς νὰ τηρῇ, καὶ πρὸς διά-
λυσιν τῶν διαφορῶν αὐτοῦ νὰ ἐπικαλεῖται, εὐερίως
ὡς ἀριστον οἶωνόν τῆς μελλούσης αὐτοῦ ἀναστάσεως,
ὡς σύμβολον τῆς ἀνακινήσεως τῆς πατρίου κληρονο-
μίας. Ἡ Ἐξῆδὸς τοῦ Ἀρμενοπούλου, καθ' ἣν
ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς, ἀντιπαλαιότες πρὸς τὰ
τουρκικὰ δικαστήρια, ἐδίκαζον τὰς ἰδιωτικὰς τῶν
Ἑλλήνων διαφορὰς καὶ ὡς προχέρον νόμον ἐφήρ-
μοζον, εἶναι ἐν ἐκ τῶν ἱερῶν βιβλίων τὰ ὅποια ἡ
ἡμετέρα τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως ἱστορία ὀφείλει
μετὰ σεβασμοῦ ν' ἀναφέρῃ. — Ἡ Ἐξῆδὸς τοῦ
Ἀρμενοπούλου εἶναι ἐκ τῶν ἱερῶν ἐκείνων μνημείων,
ἅτινα τὰ κλειστά συνέτεινον εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ
ἑλληνισμοῦ ἐνότια, καὶ διετήρησαν τὸ νῆμα καὶ
τὴν ἀλληλουχίαν τῆς ἐλληνικότητος καθ' ὅλην τὴν
διάρκειαν τοῦ ἐθνικοῦ κατακλυσμοῦ ἐν τῷ μέσῳ
δὲ τῶν τρομερῶν τοῦ ἐθνικοῦ συμφορῶν ἐπαρηγόρουν
τὴν καταβεβλημένην ἐθνικὴν συνειδήσιν, διετήρουν
ἀκμίας τὰς παραδόσεις καὶ ἀναμνήσεις τοῦ πα-
ρελθόντος, καὶ ὑπεδείκνον προσητικῶς τὸ μέλλον
τῆς φυλῆς. — Ἱεροῦλοι οἱ τείνοντες βέβηλον χεῖρα
ἐπὶ τῶν ἱερῶν κειμήλιων, τὰ ὅποια ἡ ἐθνικὴ ἱστορία
καὶ ἡ ἐθνικὴ παράδοσις ἐδημιούργησαν, ὅπως διαρ-
ρήξωσιν ἢ χαλαρώσωσι τοὺς ἱερὰς δεσμούς, τοὺς
συνδέοντας τὸν παρόντα ἑλληνισμὸν μετὰ τοῦ μέ-
λλοντος καὶ δι' αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀρχαίου, καὶ συναπαρ-
τίζοντας τὴν ἀδιαρρήκτον ἀλληλουχίαν τῆς ὅλης
ἑλληνικότητος. — Περικεκλιμένοι οὗτοι ἐντὸς
τῶν ὡρίων τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος, ἄλλον ἐλλη-
νισμὸν ἐκτὸς τοῦ στενοῦ ἑλληνισμοῦ τοῦ δημοσθε-
νοῦ δὲν ἀναγνωρίζουσιν, ἀποκηρύττοντες πᾶν ὅτι
δὲν φέρει τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος τὸν τύπον.
Ἄλλ' ἄς προσέλθωσιν εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ λαοῦ ἵνα
μάθωσι πολλὰς ὑπ' αὐτῶν παραγνωριζόμενας ἀλη-
θείας, ἵνα μάθωσι τὰ μυστήρια τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ
διδασθῶσιν τὸν προορισμὸν καὶ τὰς τύχας τῆς
φυλῆς.

Ἐκτός τούτων ἡ παρῶσα κατάστασις ἔχει προσέτι
ὑπὲρ ἑαυτῆς τὸ πλεονέκτημα νὰ συνδέῃ ἡμᾶς
ἀδιαρρήκτως μετὰ τῶν ὑπὸ δουλείαν εἰσέτι εὐρισκο-
μένων ἀδελφῶν ἡμῶν, μετ' ὧν κοινὸν τὸ παρελθὸν
καὶ κοινὸν τὸ μέλλον θέλομεν ἔχει. Ἄν ἡ νομο-
θεσία ἦναι ἐκ τῶν κυριωτέρων συνδέσμων δι' ὧν
συγκρατεῖται ἡ ἐνοτις τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος, δια-
τί τὸν σύνδεσμον τοῦτον ἀδίκως νὰ διαρρήξωμεν;
— Οἱ νόμοι τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατορῶν, καθ' ὅσον
ἐν τῷ προχέρῳ τοῦ Ἀρμενοπούλου περιέχον-
ται, ἐξακολουθοῦντες καὶ παρὰ τοῖς μὴ ἐλευθέροις
ἀδελφοῖς ἡμῶν μέχρι τοῦδε νὰ ἰσχύωσιν, εἴ τι πε-
ρισσότερον τοὺς μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν συνδέ-
σμούς συντηροῦσι, ματαιοῦντες τὰ σχέδια τῆς
ἀσπλάγχχνου πολιτικῆς, ἀείκοτε τὸν ἀποχωρισμὸν
ἀποπειρωμένους.

Ἄν ἡ ἀστυκὴ νομοθεσία ἦναι οἰκοδόμημα ἐθνι-

κόν, πρὸς πλήρη καταρτισμὸν τοῦ ὁποῖου ἐκάστη
μέρις τοῦ ἐθνικοῦ ἔχει τί νὰ προσέβη, πῶς ἡμεῖς μό-
νοι, ἀνευ τῆς ἀναγκαίας τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν συν-
δρομῆς θέλομεν τὴν ἀνέγερσιν αὐτοῦ ἐπιχειρήσει;
— Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, δυστυχῶς σήμερον διαμεμε-
λισμένον, προώριται ν' ἀποτελέσῃ μίαν καὶ ἀδιαίρε-
τον ἐθνικότητα· μεταστατικῆς λοιπὸν οὐσίας τῆς
ἐνεστῶσης ἡμῶν καταστάσεως, πῶς δυνάμεθα νὰ ἐ-
πιχειρήσωμεν διαρκῆ καὶ μόνιμα ἔργα, οἷον εἶναι
τὸ τῆς ἀστυκῆς νομοθεσίας (28); Τίνας δικαιώματι
τὸ ἀποσπασθὲν τοῦ ὅλου ποσοστὸν μέρος θέλει συν-
τάξει νομοθεσίαν ἀληθῶς ἑλληνικὴν, ἐνῶ εἰς τὴν
σύνταξιν αὐτῆς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ γένους δι-
καιούνται νὰ συμμετέξωσιν;

Περαινοῦντες λοιπὸν λέγομεν, ὅτι ἡ βυζαντινὴ
νομοθεσία δὲν εἶναι δι' ἡμᾶς ζένη· ὅτι τὰ ἐθίμα
εἰσὶν ἀναγκαῖα συμπληρώσεις καὶ τροπολογίαι,
τὰς ὁποίας ἡ ἐθνικὴ συνειδήσις παρεδέχθη, κατὰ
τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς κατα-
στάσεως· ὅτι διεπόμενοι ὑπὸ τῶν νόμων τῶν χρι-
στιανῶν αὐτοκρατορῶν τοῦ βυζαντινοῦ, ὑπὸ τῶν
ἡμετέρων ἐθίμων τροπολογούμενων, οὐ μόνον ἱκανο-
ποιούμεν τὰς ἐνεστῶσας τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως ἀ-
παιτήσεις, ἀλλὰ, συνδεδεμένοι μετὰ τοῦ παρελθόντος,
προπαρασκευάζομεν τὴν ἀνέγερσιν τοῦ τῆς ἐθνι-
κῆς ἡμῶν νομοθεσίας οἰκοδομήματος καὶ ἐπὶ τέλους,
ὅτι ἡ ἐνεστῶσα κατάστασις περὶ τὴν ἀστυκὴν ἡμῶν
νομοθεσίαν, ἐστὶ διὰ πολλοὺς λόγους προτιμότερα
τῆς καταστάσεως τοῦ σήμερον ἐπιχειρητομένου ἄ-
στυκοῦ νόμου.

ΓΑΜΟΣ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῶ.

— 0 —

Δημοσιεύομεν τὴν ἐφεξῆς ἐπιστολήν ἣν πρὸ τινων
μηνῶν ἐλάθωμεν παρὰ φίλου περιηγηθέντος τὴν Γαλ-

(28) Μὴ εἴπη δὲ τίς, εἴτι σήμερον νομοθετοῦμεν καὶ προ-
όντος τοῦ χρόνου μεταρρυθμιζόμεν τὴν νομοθεσίαν, διότι
ἡ νομοθεσία εἶναι ἔργον, ὅπερ, ὅπως χεῖρα ὑπόλοιπον, ὀφείλει
σταθερὸν καὶ μόνιμον χαρακτῆρα νὰ παρουσιάσῃ. Οὐαί
εἰς ἐκείνον τὸν λαὸν τοῦ ὁποῖου ἀδιαλείπτως ἡ νομοθεσία
μεταβάλλεται· ὁμοίως τὸν κολασμένον τοῦ Δέντρο ἀνε-
νάτως ἐν τῇ κλίτῃ αὐτοῦ περιστρεφόμενον, καὶ οὐδαμῶς εὐ-
ρίσκοντα ἀνάπαυσιν.

Ἐν Γαλλίᾳ, ὅπως μεταρρυθμισθῇ τὸ ὑποθηκικὸν σύ-
στημα καὶ καταργηθῶσιν αἱ σιωπηραὶ καὶ γενικαὶ ὀπο-
θήκαι, ἐχρηστάθη ἡμέτερος αἰῶνος πᾶσι· ἐχρηστάθη νὰ κη-
ρυχθῶσιν κατ' αὐτοῦ καὶ νομοδιόδοιοι, καὶ σχολαί, καὶ
δικαστήρια, καὶ κοινὴ γνώμη, ὅπως ἀντικατασταθῇ τὸ τῆς
δημοσότητος καὶ εἰδικότητος σύστημα.

Τὰ αὐτὰ παρατηροῦμεν ὡς πρὸς τὴν κατάρτησιν τοῦ
πολιτικοῦ θενάτου. Ὅσακις ἐν ταῖς Βουλαῖς ἐγένετο λόγος
περὶ καταργήσεως τοῦ ἀπανθρώπου τούτου πλάσματος,
παντοτε τὸ ζήτημα ἀνεβδάλματο· διότι, ὡς ἔλεγον, ἐφοδοῦντο
μὴ σαλευθῆναι τὸ ἀρμονικὸν ὅλον τοῦ ἀστυκοῦ κώδικος· Ἐ-
σχετῶς ὁμως κατηργήθη, φου τοσαῦτα κατ' αὐτοῦ ἐλέ-
γησαν καὶ ἐγράφησαν.

λίαν και Ἀγγλίαν, ὡς περιέχουσιν περιέργους τινὰς πληροφορίες περὶ τῶν ἐν Λονδίῳ Ἑλλήνων. Σύμφωνοι δὲ καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ ἐπιστολογράφου ὡς πρὸς τὸ ἄτοπον τῆς παραλείψεως μέρους τῆς τελετῆς τοῦ γάμου, προτρέπομεν τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενεῖς νὰ ἐμμένωσιν ἀναλλοιωτῶς εἰς τὰ πάτρια, καὶ μάλιστα εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ὧν καὶ ὁ γάμος, ἅτινα δογματισθέντα ἄπαξ ὑπὸ τῶν ἐπτά ἱερῶν Συνόδων, καὶ δογματισθέντα σφῶδρα, οὔτε βελτιώσεων ἀνάγκη ἔχουσιν, ἀλλ' οὔτε ὑποκείνται εἰς τοιαύτας. Αἱ βελτιώσεις καὶ ἡ πρόδος ἐπὶ θρησκευτικῶν φέρουσιν εἰς immaculéés conceptions. Ἄλλως τε αἱ τελεταὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰσὶν αἱ ἱερώτεραι, καὶ ἰωραϊώτεραι, καὶ ἀρχαιότεραι τῶν τελετῶν πασῶν τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν, τῆ μαρτυρία καὶ αὐτῶν τῶν ζῆνων. (Ἀνάγνωθι τοὺς Ἀγγλους Neal, History of the holy eastern church, καὶ Henry Hart Milman (1851) καὶ ἄλλους.) Μὴ λησμονώμεν πώποτε ὅτι ἡ ἀκρα προσκόλλησις τῶν πατέρων ἡμῶν εἰς τὰ τῆς θρησκείας καὶ τὰ τῆς πατρίδος, ἔφερον ἐπὶ τέλους τὴν σωτηρίαν μέρους ταύτης. Ὁμοίαν μίαν προσκόλλησις καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν θέλει φέρει καὶ τοῦ ἐπιλοίπου τὴν σωτηρίαν. Ἄλλοι ἄσυστέλλωνται χορεύοντες καὶ πηδῶντες καὶ κυμβαλίζοντες ἐν τοῖς ναοῖς αὐτῶν ἡμεῖς ἀπ' ἐναντίας πρέπει νὰ ἐγκυαυώμεθα ἐπὶ τῆ θειότητι καὶ σεμνότητι τῶν τελετῶν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

« Φίλιππε γί.λε !

» Ἐλλῶν τῆ πρώτῃ Σεπτεμβρίου ἐκ τῆς μεγάλης πόλεως τῶν Παρισίων εἰς τὴν ἐτι μείζονα τοῦ Λονδίνου, ἔτυχον νὰ παρευρεθῶ προσκληθεὶς εἰς τοὺς γάμους τοῦ κυρίου Κορωνίου, νυμφευομένου τὴν θυγατέρα τοῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου Ἰωνίδου, Ἀγγλίαν. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ πρῶτον, ὅπου ἐγένετο ἡ ἱερά τελετὴ, ἐθαύμασα καὶ ἐχάρην ἐξ ἐθνικῆς φιλοτιμίας διὰ τὴν πολυτέλειαν, μετ' ἧς οἱ ἐκεῖ ἐμπορευόμενοι Ἕλληνες ἐκόσμου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὴν τελετὴν ἑνὸς, ἂν ὅχι τῶν πλουσιωτάτων, βεβαίως ὅμως τῶν φιλογενεστάτων καὶ μάλλον φιλοκάλων τέκνων τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ὁποίου πρώτη μέριμνα αἰεὶ ὑπῆρξε τὸ νὰ κάμῃ συμμετοχὸν τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ τὴν παιδείαν τῆς πατρίδος. Ἡ μεγαλοπρέπεια ἐπεδείκνυτο μάλιστα διὰ τῶν ὀχημάτων, ἅτινα λαμπρὰ ἴπποις τε καὶ δίφροις, περὶ τὰ τεσσαράκοντα, κατεῖχον ὅλον τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἐν ἧς κείται ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία. Μουσικῆς ἐκκλησιαστικῆς σύστημα ἔχουσιν εἰσηγμένον οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες, ὡς καὶ οἱ ἄλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης, τὸ τοῦ κυρίου Χαδισαῖ, τὸ ὁποῖον μόνον καινοτομίαν ἔχει ὅτι εἶναι τετράφωνον καὶ ἐξουμασμένον μελωδικώτερον. Οἱ ἐκάστοτε εἰς τὰς ἱεράς λειτουργίας καὶ τὰς ἄλλας τελετάς τὰς ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐκκλησίᾳ, σφῶδρα ζῆνοι μαρτυροῦσιν, ὅτι ἡ οὕτω μεταρρυθμισθεῖσα ἑλληνικὴ μουσικὴ εἶναι καὶ εὐχάριστος καὶ θεῶν πρέπουσα, ἐν ᾧ ἡ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει, μονόφωνος οὕσα, καὶ διὰ τῆς ὑψηλῆ-

σεως ἑνὸς μόνου ἢ πολλῶν βοηθουμένη, στερεῖται καὶ μελωδίας καὶ ἀρμονίας. Αἰὶ εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ εἰσαχθῇ ποτε καὶ παρ' ἡμῖν ἡ εἰς τιμὴν τοῦ ἔθνους καὶ κατάνυξιν τῶν ἐκκλησιαζομένων τὰ μάλιστα συμβαλλούσα αὕτη καινοτομία, ἧτις καὶ εὐρημα Ἕλληνας εἶναι, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ στοιχεῖα οὐδὲν διαφέρει τοῦ νῦν ὑπάρχοντος συστήματος. Ἡ ἄλλη τελετὴ τοῦ γάμου ἐγένετο καὶ ἐκεῖ οἷα παρ' ἡμῖν μόνον δὲ τὸ « Ἡσαία χόρευε » παρελείφθη διὰ τοὺς πολλοὺς Ἀγγλους, οἵτινες ἴσως ἤθελον παραξενεῦθαι διὰ τὸν γύρον. Τοῦτο δὲ μ' ἐλύπησε κατὰ τι, προθυμούμενον νὰ ἴδω ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τελούμενα καὶ φυλαττόμενα ἀπαρμειώτα τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τῆς πατρίδος. Οὐδὲ γνωρίζουσι, φαίνεται, οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες ὅτι χορὸς εἰρηνικός καὶ σεμνός, ἡ λεγομένη ἐμμελία, ἐν θρησκευτικαῖς τελεταῖς, εἶναι ἀρχαιότατην ἑλληνικὸν ἔθος τὸ ὁποῖον καλῶς καὶ εὐσχημόνως κηδεύθη καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία.

» Μετὰ τὴν τελετὴν διευθύνθη ἅπασα ἡ κομπὴ ἐν τάξει πρὸς τὴν ἐν Tulse Hill οἰκίαν τοῦ κυρίου Ἰωνίδου, ὅπου ἦν ἐν τῷ κήπῳ παρεσκευασμένον ὑπὸ σκηνῇ, δίχρουν μεγαλοπρεπὲς συμπόσιον, πρὸς ὃ παρευόμενοι ἐκ τῆς οἰκίας οἱ δαιτυμόνες εἶχον ἔνθεν μὲν τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν, ἔνθεν δὲ τὴν ἀγγλικὴν κυματίζουσαν.

» Ἡ τράπεζα ἦν ἐν σχήματι Π, εἰς τὴν μέσην ῥαχίν τοῦ ὁποίου παρελάθοντο οἱ νεόνυμφοι, καὶ ἐν τοῖς πλαγίοις ἔνθεν καὶ ἔνθεν οἱ πενήτεροι πλησίον δὲ τῆς πενθερᾶς ὁ πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος, κύριος Τρικουπῆς, καὶ ἐφεξῆς οἱ ἄλλοι 156 Ἕλληνες καὶ πολλοὶ Ἀγγλοι, ἐπειδὴ ἐκ τῶν 250 προσκεκλημένων Ἑλλήνων, οἱ μὲν ἐκωλύοντο ὑπὸ διαφορῶν αἰτιῶν, νόσων, ἢ πένθους, οἱ δὲ ἦσαν ἀποδημόντες τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

» Ὁ καμπανίτης καὶ ἄλλοι ἐξαιρετοὶ οἶνοι ἀφειδῶς ἐγκρινόμενοι ἐγέννησαν εὐθυμίαν καὶ χαρὰν. Πρῶτος ὁ πρέσβυς ἐν τιμῶσι καὶ σεβνταῖς ἐκεῖ μικροὶ καὶ μεγάλοι ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ βασιλέως, κατήρξατο τῶν προθέσεων, εὐχηθεὶς τὰ ἀρίστα εἰς τοὺς νεόνυμφοις. Μετὰ δὲ ταῦτα προὔπιεν ὁ γαμβρὸς εἰς ὑγειάν τῶν νέων γονέων του εἰπὼν ἐν τῇ εὐχῇ καὶ τινὰς χαριέντας λόγους. Εἰς τὸν γαμβρὸν του, εὐχαριστῶν ὁ πενήτερος εἶπεν ὅτι πολλὰ μὲν ἄλλα προτερήματα τοῦ νέου υἱοῦ του ἐγέννησε καὶ μέχρι τοῦδε, ἢ ἢ ὅμως πρῶτον βλέπει ὅτι εἶναι καὶ εὐγλωττος καὶ ῥητορικός· προσέειπε δὲ καὶ εἰς τὸ μέλλον μεγαλεῖον τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Καὶ μετὰ τὸν κύριον Ἰωνίδην προσέειπε πάλιν ὁ κύριος Τρικουπῆς εἰς μείζονα προκοπὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, καὶ τὴν ὑγειάν τοῦ πρώτου ἐν Λονδίῳ καθηδρουτοῦ αὐτοῦ κυρίου Π. Ράλλη. Ἐν δὲ ἐν τῷ συμποσίῳ καὶ ὁ ὑμέτερος Σγούτας, συγγενῆς τοῦ Κ. Ἰωνίδου, ὃς οὔτε ἐμπορος, οὔτε πλούσιος ὢν, ἴσως μάλιστα καὶ πτωχὸς ὡς πάντες ὑμεῖς οἱ θιασῶται τῶν Μουσῶν, οἵτινες λησμονεῖτε ὅτι ἀλουσώτατοι σήμερον οἱ φθόγγοι αὐτῶν ἐάν δὲν συνοδεύονται καὶ ὑπὸ τοῦ μελιρρῦτου ἤχου τῶν βρετανικῶν ὑπερπύρων, συνευχεῖτο καὶ αὐτός

μετ' ἀριμανεῖν τῶντι ὀρεξείας. Οὗτος, προκίμων εἰς τὴν πρόδον τοῦ πανεπιστημίου καὶ τὸν ἐκ τούτου, προσδοκώμενον φαιτισμὸν τοῦ ὅλου ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐπαίειν ὅτι χαιρεῖ ἔχων συγγενεῖς, ὧν καὶ τοὶ ἐμπόρων καὶ ἀποδημῶν τῆς πατρίδος τὰ ὀνόματα δὲν εἶναι ζῆνα καὶ ἀνήκουστα εἰς τὸ ἑλληνικὸν πανεπιστήμιον. Μετὰ ταῦτα οἱ μὲν νεόνυμφοι ἀπῆλθον εἰς Δόβερ· οἱ δ' ἄλλοι, παραμειναντες εἰς τὴν τράπεζαν μέχρι τῆς 5 ὥρας καὶ χορεύσαντες, ἔπειτα μέχρι τῆς 8, ἀπῆλθον ἕκαστος οἰκάδε. Τοιαῦτα ἀδελφικαὶ συνελύσεις τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος εὐρισκομένων Ἑλλήνων ἔχουσι τι κατασκευτικόν, καὶ ἐμποιοῦσι χαρὰν οὐ μετρίαν ἕκαστῶ τῶν τὴν ὁμήγουρον ἀποτελούντων, διότι πείθεται τις ὅτι οὗς πολλάκις χωρίζει ὁ κερδῶς Ἑρμῆς καὶ τὰ ἄλλα χρηματικὰ συμφέροντα, τούτους ἐνόει καὶ συμφιλοῖ ὁ ἱερώτατος καὶ ἀγιώτατος τῶν δεσπῶν, ὁ τῆς ὁμογενείας, καὶ ἡ σεδαστὴ προσηγορία τοῦ Ἕλληνας. »

N N.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ.

—ο—

Δημοσιεύοντες ἀντίγραφον τῆς προτομῆς τοῦ ἀθανάτου Ἀδαμαντίου Κοραῆ, ἣν ἐλάξευσε μετὰ πλείστης ἐπιτυχίας ὁ ἡμέτερος Ἰω. Κόσσο, κρίνομεν περιττὸν νὰ ἐπαναλάβωμέν τι περὶ τοῦ μεγάλου τούτου τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτου, διότι τίς ἀγνοεῖ τοὺς μόχθους καὶ τὴν φιλοπατρίαν αὐτοῦ, ὡς καὶ τὴν μεγίστην ὠφέλειαν καὶ δοξάν ἃς περιποίησατο τῇ ἰδίᾳ πατρίδι διὰ τῶν πολυτίμων αὐτοῦ συγγραμμάτων, ἐν αἷς ἐνέτεινε γνώμας φιλοσόφους, καὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ συγκατέπλεκε τοῖς φιλολογικοῖς, προτροπὰς τε, καὶ νοουθεσίας, καὶ ἐπιπλήξεις ἔχοντα; ἢ τίς δὲν ὁμολογεῖ ὅτι εἰς τὰς προτροπὰς καὶ νοουθεσίας ταύτας ὀφείλομεν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης, καὶ τὴν ταχύτεραν ἀνάκτησιν τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας;

Ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως ἦτο ἀναντιρρήτως ἡ ἐπικρατεστέρα τῶν πολλῶν ἀρετῶν τοῦ μακαρίου ἐκείνου ἀνδρός. Δὲν ἦτο δὲ αἰσθημα ἄπλοῦν ὡς τὸ ἐμφωλεῦον εἰς τὰς καρδίας πάντων τῶν ἐχόντων πατρίδα, διότι « ἐστὶ καὶ ἀνδρείας διαφορά πρὸς ἀνδρείαν, ὡς τῆς Ἀλκιβιάδου πρὸς τὴν Ἐπαμινώνδου, καὶ φρονήσεως πρὸς φρόνησιν, ὡς τῆς Θεμιστοκλέους πρὸς τὴν Ἀριστείδου, καὶ δικαιοσύνης πρὸς δικαιοσύνην, ὡς τῆς Νομᾶ πρὸς τὴν Ἀγησιλάου. » (Ἠλούτ. ἐν Βίῳ Φωκ.) Ἄλλ' αἰσθημα ἐσκεμμένον, οὕτως εἶπεῖν, καὶ συνετὸν, ἐξευγενισθὲν καὶ ἀνυψωθὲν, καὶ ἐγτονώτερον γενόμενον ὑπὸ τε

τῆς μετὰ κρίσεως μελέτης τῶν συγγραμμάτων τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐκτιμήσεως τῶν μεγάλων ἔργων ἅτινα ἐκεῖνοι ἐπεχείρησαν καὶ εἰς πέρας ἤγαγον. Εἰς τὸν Κοραῆ, ἀφιέρωσαντα πάσας τὰς δυνάμεις καὶ ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ τῇ Ἑλλάδι, ἐφαρμόζεται τῶντι ὅτι ἔλεγεν ὁ Λουκιανὸς (Πατρ. ἐγκώμ.) διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὴν ἰδίαν πατρίδα. « Πάντα παιδεύματα καὶ μαθήματα συλλέγουσι χρησιμωτέρους αὐτοὺς ἀπὸ τούτων ταῖς πατρίσι παρασκευάζοντες. »

Τὸ ἔργον τοῦ Ἰω. Κόσσο, ὁ ἀτελῶς ἀπεικονίζει τὸ ἀνωτέρω ζυλογράφημα, ἔχει τι βεβαίως ἀξιοσημείωτον, ὡς παριστάνον τὸ φιλόσοφον καὶ αὐστηρὸν ἦθος τοῦ ἐξεικονιζομένου, καὶ ἀναγγέλλον ὅτι ὑπὸ τὸ πλατὺ αὐτοῦ μέτωπον ἀναυχῶνται μέριμναί καὶ σκέψεις περὶ συμφερόντων σπουδαιωτάτων.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

— 0 —

ΙΩΣΗΦ Ο Β'. Μίαν τῶν ἡμερῶν Ἰωσήφ ὁ β', αὐτοκράτωρ Γερμανῶν, φέρων ὡς σύνθημα ἰδιώτου ἔνδυμα καὶ συνοδουόμενος ὑφ' ἐνὸς μόνου ὑπηρετοῦ ἀνευστολῆς, ἐξῆλθεν ἐπὶ μικροῦ ὄχηματος, ὃ ὠδήγει μόνος, ἵνα περιέλθῃ τινὰ τῶν τῆς Βιέννης περιχώρων, ὅτε ἐπέλθούσης βροχῆς ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν πόλιν. Ἐἶχεν ἤδη πλησιάσει εἰς αὐτὴν ὅτε ἀπῆντησε καταλυματιῶν περὶποροῦντα καὶ διεσπυρόμενον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Οὗτος ἰδὼν τὸ ὄχημα ἐνευσε τῷ αὐτοκράτορι νὰ σταθῇ, ὅπερ καὶ ἐξετέλεσεν ὁ Ἰωσήφ. Ὁ δὲ καταλυματιῶν πλησιάσας, μ' ἐπίτρεπτε, εἶπε, κύριε, νὰ σὰς παρακαλέσω νὰ παραλάβῃτε καὶ ἐμὲ εἰς τὸ ὄχημά σας; ὑποθέτω ὅτι δὲν σὰς δίδω βέβαιος διότι εἶσθε μόνος. ἐγὼ δὲ θέλω προφυλάξαι ἀπὸ τὴν βροχὴν τὴν στολὴν μου τὴν ὅποιαν κατὰ πρῶτον σήμερον ἐνεδύθην. — Ἄς προφυλάξωμεν, γενναῖέ μου, τὴν στολὴν σου, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ. εἰσελθε. Καὶ ἀφοῦ ἐκάθησε. Πότεν ἔρχεται, τὸν ἠρώτησεν! — Ἔρχομαι ἀπὸ τινος φίλου μου δασοφύλακος, ὅπου ἐκάμαμεν λαμπρὸν πρόγευμα! — Κοιτὶ καλὸν ἔφαγετε; — Εὐρῆ, ἀπήντησεν οὗτος. — Τι ἤξεύρω, ἐπανελάβεν ὁ αὐτοκράτωρ, ἴσως καλὸν τινα ζωμὸν με ζύθον — Μάλιστα! καλὸν ζωμὸν με ζύθον! — Λοιπὸν τί καλῆτερον ἴσως κράμβην ταρριχουτὴν; — Κάτι καλῆτερον — Ἰσως κανὲν ἕψη; τὸν; — Κάτι καλῆτερον, σὰς εἶπα. — Μὰ τὸ ναί, δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ τὸ εὔρω, ἀνέκραξεν ὁ Ἰωσήφ. — Ἐνα φασιανὸν, φίλε μου, ἕνα φασιανὸν, τὸν ὅποιον μάλιστα ἔφαγαμεν εἰς τὴν ὑγειαν τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορός μας, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς, καὶ συγχρόνως ἔτυπτε με τὴν παλάμην αὐτοῦ τὸν μπρὸν τοῦ αὐτοκράτορος. — Ἀφοῦ τὸν ἔφαγες εἰς τὴν ὑγειαν τοῦ αὐτοκράτορος, προσέφηκεν ὁ Ἰωσήφ, πρέπει νὰ ἦτο καὶ πολὺ γλυκὺς — Ἐπὶ γλυκύτατος. Ἐν τοσούτῳ τὸ μὲν ὄχημα ἐπλησιάζε πρὸς τὴν πόλιν, ἢ δὲ βροχὴ ἐξηκολούθει ῥαγδαία. Τότε ὁ Ἰωσήφ στραφεὶς πρὸς τὸν ἀξιωματικόν, ἠρώτησεν αὐτὸν εἰς ποῖαν ἕδρην καὶ εἰς ποῖον μέρος κατόψει, διὰ νὰ τὸν ὠδηγήσῃ μετὰ τὸ δ-νημα; — Τοῦτο, φίλε μου, εἶπαι περιττὸν, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, ἐγὼ καταβαίω ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν. — Ὅχι, θέλω νὰ με εἶπῃς τὸ μέρος. . . Ὁ δὲ ἀξιωματικὸς εἰπὼν τὸ μέρος τῆς διαμονῆς του, προσέφηκεν ἐπιθυμῶ τὸνλάχιστον νὰ γνωρίσω πρὸς ποῖον χρεωστῶ ἐγνωμοσύνην; — Τώρα, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ εἶσαι ἡ σειρά σου νὰ τὸ εὔρῃς — Βεβαίως εἶσθε στρατιωτικὸς — Ἐνδεχόμενον, ἀπήντησεν ὁ αὐτοκράτωρ. — Θὰ εἶσθε λοιπὸν ὑπολοχαγός. — Κάτι καλῆτερον εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ — Λοχαγός. — Κάτι καλῆτερον — Συνταγματάρχης; — Κάτι καλῆτερον, σὰς εἶπα. — Μὴ εἶσθε λοιπὸν στρατάρχης; — Κά-

τι καλῆτερον. Τότε ὁ καταλυματιῶν ἀνέκραξεν ὁλος ἐκπληκτός. Ἀ! Θεέ μου, μὴ ἦναι αὐτός ὁ αὐτοκράτωρ! — Ὅλος ὅλος, εἶπεν ὁ Ἰωσήφ καὶ παρασύρας τὸν ἐπενδύτην αὐτοῦ ἔδειξε τὰ ἐπὶ τοῦ στήθους του παρασημα. Ὁ δὲ ἀξιωματικὸς, ἀναστάς ἐντρομος — Ζητῶ συγγνώμην, Μεγαλειότητε, ἀνέκραξεν, ἐπιτρέψατέ με νὰ καταβάω — Ὅχι, καλέ μου ἀξιωματικὲ, κάθησε, ἐπανελάβεν ὁ αὐτοκράτωρ, ἀφοῦ ἔφαγες τὸν φασιανὸν μου, ἤβηλες εἴτῃαι λίαν εὐτυχῆς ἀπαλλαττόμενος ἐμοῦ τόσον γρήγορα; θέλω νὰ μὴ με ἐγκαταλείψῃ; ἕως οὐ φθάσωμεν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας σου. Ἔς καὶ τῶνόντι ἐγένετο.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.
Ἐξῆλθε νεωστὶ εἰς φῶς τρίτομον σύγγραμμικ ἀγγλιστί γεγραμμένον τοῦ Θεολόγου Henry Hart Milman, ὑπὸ τὴν τίτλον α' *Ἱστορία τοῦ Λατινικοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Παπισμοῦ μέχρι τῆς Ἀρχιερατείας Νικολάου τοῦ Ε'.* (1447) ἢ Λονδίνον 1854.

Ἐν τῷ Α' αὐτοῦ τόμῳ (σελ. 66, 27—29) ἀναγιγνώσκομεν περὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὰ ἑξῆς: « Κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας ἑκατονταετηρίδας, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης καὶ αἱ πλεῖσται τῶν τῆς Δύσεως, ἄλλο δὲν ἦταν κυρίως εἰπεῖν εἰμὴ θρησκευτικὰ ἀποικίαι τῆς Ἑλλάδος. Καὶ γλώσσαν μὲν μετεχειρίζοντο τὴν ἑλληνικὴν, διοργάνωσιν δὲ εἶχον τὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ συγγραφεὶς αὐτῶν ἔγραφον ἑλληνιστί, αἱ δὲ ἱεραὶ αὐτῶν βιβλοὶ ἦσαν ἐπίσης γεγραμμέναι εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Ἄν δὲ θελήσωμεν ν' ἀναφέρωμεν μαρτυρίας παραδόσεων καὶ μνημείων σωζομένων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, θέλομεν πεισθῆ ὅτι αἱ τελεταὶ καὶ ἡ λειτουργία αὐτῶν ἦταν αὐταὶ αἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τῶν Ἑλλήνων αἱ Ἐκκλησιαὶ τῆς Ἑβρώπης; συνεκοινωνοῦν μετὰ τῶν τῆς Ἀσίας, καὶ ὡς ὄργανα μεταχειριζόμενοι τοὺς Ἑλληνας οἱ αἰρετάρχαι καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτῶν, ἀπέρχοντο εἰς Ρώμην καὶ διέδιδον τὰς ἰδίας διδασκαλίας.

Ἡ ἑλληνικὴ ἢ ἡ ἐμπορικὴ γλῶσσα τῆς βωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας αὐτὴν μετεχειρίζοντο κατὰ τὰς συναλλαγὰς τῶν οἱ Ἰουδαίῳ, οἵτινες, διεσπαρμένοι ὄντες πολὺ πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ εἰς πάσας τὰς χώρας τῆς Οἰκουμένης, κατέκτισσαν τὴν ἐμπορίαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ παλαιὰ γραφὴ ἀνεγινώσκετο ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ τὴν μεταφρασίν τῶν Ὁ. Αἰ χριστιανικαὶ Ἐκκλησιαὶ αἰτινες ὠλοδομοῦντο κατὰ τὰ σχέδια τῶν Ἰουδαϊκῶν ναῶν, παρεδέχοντο ἐπὶ τέλους καὶ μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἢ δὲ ἀνάγνωσις τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἐγένετο εἰς τὸ πρῶτότυπον.

Ἡ Πάρις ὅ,τι ἐδημοσιεύετο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἴτε ἐν τῇ Ρώμῃ εἴτε ἐν τῇ Δύσει, ἦτο γεγραμμένον ἑλληνιστί, ἢ μεταπερρασμένον ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ. Ἐλληνιστί ἐπίσης ἔγραφον αἱ Ἐπιστολαὶ καὶ αἱ Ὁμιλίαι Κλήμεντος τοῦ Α', ὁ Ποιμὴν τοῦ Ἐρμά, τὰ συγγράμματα Ἰουστίνου τοῦ μάρτυρος, τὰ τοῦ Καίου, καὶ τὰ τοῦ Ἰππολύτου, ἀντιρρητικὰ πρὸς πάσας τὰς αἰρέσεις.

Ἡ Τὰ πρῶτα φανερά θεολογικὰ συγγράμματα ἐν τῇ λατινικῇ εἰσι τὰ τοῦ Μινουκίου Φήλικος, ὁ Octavius καὶ ἡ τοῦ Νοβατιανοῦ *Περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος* πραγματεία.

Ἡ Εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου, κατὰ τὴ ἀρχαίᾳ Φωκαίᾳ, ἐνεφανίσθη πρῶτον ὁ χριστιανισμός.

Ἡ Ὁ Εἰρηναῖος συνετάξατο ἑλληνιστί τὰ κατὰ *Ἀιρέσεων βιβλία*. Τὸ δὲ μαρτυρολόγιον Λουγδύου καὶ Βιέννης ἔγραψεν ὡσαύτως ἑλληνιστί. Ἰγνη δὲ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς λειτουργίας διεσώθησαν ἐν τε τῇ γαλλικῇ καὶ βωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς φερ' εἶπεν, τὸ *Κύριε Ἐλέησον* ἐν τῇ βωμαϊκῇ ἱεροτελεσίᾳ. Καὶ τοῦτο ἐπέφηγεί τὸ ὑπὸ τοῦ Σωζόμενου ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ ἀναφερόμενον περιεργὸν γεγονός, ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἔστερεῖτο δημοσιῶν διδασχῶν. Ἡ ἑλληνικὴ ἢ το ἡ κοινὴ γλῶσσα τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πιστοὺς ὑπῆρχόν τινες βεβαίως μικροὶ ἢ μηδολῶες ἐνομοῦντες αὐτήν, ὥστε καθίστατο ἀναγκαζὸν νὰ ἐρμηνεύονταν δι' αὐτοὺς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ αἱ λοιπαὶ βεβαίαι.

Ἡ Ὁ Ἰππολύτος ἑλληνιστί συνετάξε τὰς ὁμιλίας του κατὰ μίμητιν τοῦ Ὁριγένους, ὅστις κατὰ τὴν ἐν Ρώμῃ διατριβὴν του πιθανῶς ἐδίδασκεν ἐν τῇ μητρικῇ διαλέκτῳ.

Ἡ Πάπας Λέων ὁ Μέγας ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἱεροκήρυξ ὁπωσῶν ἐπίσημος τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας Σώζονται δὲ ὁμιλίαι τινες αὐτοῦ πλήρεις εὐφραδείας. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὀλίγον ἐγνώριζε τοὺς ῥητορικοὺς κανόνες. Ὁποῖον χάσμα μεταξύ ἐκείνων καὶ τῶν ὁμιλιῶν τοῦ μιλεφότου Χρισσοστόμου. Ἡ

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ IBN ΒΑΤΟΥΤΑΧ (Ibn Batoutah), σύγγραμμα μεταφρασθὲν γαλλιστί ἐκ τῆς Ἀραβικῆς ὑπὸ τοῦ Dr. B. R. Sanguinetti et C. Desfrémery. Παρίσι 1853—54.

Ἡ Ὁ Ἴβν Βατουτὰχ περιῆλθε περὶ τὰς ἀρχὰς τὰς ἸΑ' ἑκατονταετηρίδος τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Βαρβερίαν, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Ρωσίαν, σχεδὸν ἀπέκασαν τὴν Ἀσίαν, μὴ δὲ τῆς Σινικῆς καὶ Ταρταρίας ἐξικρουμένης. Τὸ σύγγραμμὰ του θεωρεῖται ὡς ἡ ἀξιολογωτέρη περιήγησις ὅλων ὅσαι ἔγραψαν εἰς τὴν Ἀραβικὴν. Τὸ ἐντελέστερον χειρόγραφον αὐτῆς εὑρέθη ἐν τῇ ἀφρικανῇ Κωνσταντίνῃ, καὶ τοῦτο τὴν μεταφρασίν ἐπεχειρήσεν ἡ ἐν Παρίσιος; ἀσιατικὴ ἔταιρεία.

Ἡ Ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ ἀναγνώσαντες τὴν περιγραφὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Ἀνδρονικοῦ τοῦ Παλαιολόγου, ἐκρίναμεν ὠρέλιμον τὴν μεταφρασίν τεμαχίωσιν τινῶν περιεργῶν.

Ἡ Ἡ Κωνσταντινουπόλις σύγκειται ἐκ δύο μερῶν διαχωριζομένων ὑπὸ στενοῦ θαλάσσης ὑποκειμένης εἰς παλιόριον, τὸ ὁποῖον ἐνώτο τὸ πάλαι διὰ λιθίνης γειφύρας, ἀλλὰ καταπ-σύσης. τανῶν ἡ διάβασις γίνεται δι' ἀκατίου.

Ἡ Ἐν τῶν δύο μερῶν τῆς πόλεως καλεῖται *Σταμ-*

πόλις καίτι δὲ ἐπὶ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τοῦ λιμένος, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν μεγιστάνων καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων. Αἱ πλατεῖαι καὶ αἱ ὁδοὶ τῆς Σταμπόλι εἰσὶν εὐραῖαι καὶ ἐπυρωμένοι μετὰ καλὰς πλάκας. Πᾶσα ἀγορὰ ἔχει τῆς πόλεως τῆς κλεισμένης τὸ ἐσπέρας. Πᾶσαι δὲ σχεδὸν αἱ τέχνηαι ἐξασκῶνται ὑπὸ γυναικῶν, καὶ πᾶς ἐργάτης ἢ ἐργάτις, πᾶς πωλητὴς ἢ πωλήτρια, ἔχει ἰδιαίτερον ἐργαστήριον μὴ συκοινωνοῦν μετὰ τῶν ἄλλων. Ἡ Ἡ ῥηθισα πόλις ἐκτείνεται ὑπὸ τοὺς πρόποδας ὄρους ἐξέχοντος; ἐνὲξ σχεδὸν μίλια εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἔχοντος τὸ αὐτὸ πλάτος, ἴσως; δὲ καὶ ἐπὶ πλεον. Ἐπὶ τῆς θύρας ὑψοῦται φρούριον, καὶ πλησίον αὐτοῦ κείνται τὰ αὐτοκρατορικὰ κλάτια. Τὸ δὲ ὄρος περιζώνεται πνιχταχὸθεν ὑπὸ ἰσχυροτάτου τείχους, ἀποθέτου ἐκ τῆς θαλάσσης. Δικατρεῖς εἰσὶν αἱ συνοικίαι τῆς Σταμπόλι, ἧς τινος οἱ κάτοικοι εἰσι πολυπληθεῖς, ἐ; μέσῳ δὲ ἐγείρεται ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίαι.

Ἡ Τὸ δ' ἀπέναντι μέρος τὸ καλούμενον *Γαλατᾶς* κατοικεῖται ὑπὸ Φράγκων διαφόρων ἐθνῶν, Γενουητῶν, Ἐνετῶν, Ρωμαίων καὶ ἄλλων, πάντων ὑποκειμένων εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις ἐκλέγει ἕνα ἐξ αὐτῶν Τοποτηρητὴν, τίτλον φέροντα *Κόμητος*.

Ἡ Πληθύνουσι δὲ ἐτήσιον φόρον εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ἀλλὰ συχνάκις ἐπανίστανται, αὐτοὺς δὲ τοὺς πολεμεῖ, ἕως ὅτου ὁ Πατριάρχης μεσιτεῖων τοὺς κληθρονομοῦσι. Πάντες μετέρχονται τὴν ἐμπορίαν, ὃ δὲ λιμὴν αὐτῶν εἶναι ἐκ τῶν μεγίστων. Εἶδον ἐκεῖ περὶ τὰς ἐκατὸν τριήρεις καὶ ἄλλα μεγάλα πλοῖα, τῶν δὲ μικροτέρων ὁ ἀριθμὸς εἶναι τόσον μέγας, ὥστε δύσκολος ἦτον ἡ ἐπαρθέμησις των.

Ἡ Τὴν μπρόπολιν μόνον περιγράφω ἐξωτερικῶς, καθὸτι ἐσωτερικῶς μοι ἀπατήρη νὰ ἐπισκεθῶ αὐτήν. Οἱ Ἑλλήνες καλοῦσιν αὐτὴν *Ἀγιαν Σοφίαν*, λέγεται δὲ θεμελιωθείσα ὑπὸ Ἄσπα τοῦ Βαρχαίου, υἱοῦ τῆς πρὸς μητρός; θεῖς τοῦ Σολομῶντος. Εἶναι δὲ ἐκ τῶν μεγαλητέρων Ἐκκλησιῶν τῶν Ἑλλήνων, καὶ περιζώνεται ὡς πόλις ὑπὸ τείχους, ἔχοντος δικατρεῖς πύλας. Ἐπειδὴ δὲ ἐπιτρέπεται εἰς πάντας ἢ εἴσοδος μέχρι τοῦ πρώτου περιβάλλου, ἐπορεύθη ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Βασιλέως. Ὁ πρόναος ἢ νάρθηξ ὁμοιᾶζει αἰθερῶν δικαττηρίων; εἶναι δὲ ἐστρωμένον διὰ μαρμάρων, καὶ βρέχεται ὑπὸ κήνης ἀναβρωσῆς ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀναπηλούσης μεταξὺ δύο χειλέων ἐκ μαρμάρου ποικιλοχρῶν γεγλυμμένου τεχνιέντως. Εἰς ἐκάστης πλευρᾶς τοῦ ὄχτου εἰσι δένδρα φυτευμένα μετὰ συμμετρίας. . .

Ἡ Πρὸς τὴν πύλην τῆς Ἐκκλησίας εἰσὶν οἰκήματα ὅπου διαμένουσιν οἱ τὴν εὐπρέπειαν καὶ τὸν καθαρισμὸν ἐπιτετραμμένοι ὑπηρετῆται καὶ φύλακες, ἀνάπτοντες τὰς λαμπάδας καὶ κλείοντες τὰς θύρας, καὶ εἰς οὐδὲνα ἐπιτρέποντες νὰ εἰσελθῇ ἄνθρωπον δὲν γονατίσῃ ἔμπροσθεν σταυροῦ ὅστις, ὡς λέγουσιν, εἶναι τεμάρχιον ἐκείνου ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ὁ Ἰησοῦς ἐσταυρώθη. Ἠοηται δὲ ἄνωθεν τῆς πύλης ἐντός χρυσῆς θύκης μήκος πηχῶν δέκα ἐχούσης. Αἱ πτυχῆ τῆς

πύλης εἰσὶ κεκαλυμμένοι ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, οἱ δὲ κρείοι κατασκευασμένοι ἐκ στερεοῦ σφυρηλάτου χρυσοῦ.

» Ἐβεβαιώθη ὅτι ἐντὸς τοῦ περιβάλλου δικιτώνται πολλαὶ χιλιάδες μοναχῶν καὶ ἱερέων, ἔτι δὲ χίλια ὡς ἔγγιστα μοναχὰ ἐχουσα ἐκεῖ ἐκκλησαν ἰδιαιτέραν.

» Ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν μεγιστάνων, ἐρχόμενος καθέκαστην πρῶτην εἰς τὸ ἱερόν ἐκεῖνο μέρος, προσεύχεται ».

ΠΟΙΗΣΙΣ.

—ο—

Τὰ ἐπόμενα ποιημάτια, ὧν ἡ σύνταξις ὀφείλεται εἰς τὸν ἐπίσημον τῶν Ἀνθῶν ποιητῆν (*), ἀποτελοῦσι μέρος ποιήματος ἐπιγραφομένου « Οἱ Παλμοὶ τῆς καρδίας μου. » Δημοσιεύονται δὲ οὐχὶ κατὰ σειράν ἀλλ' ἀτάκτως ὅπως περιήλθον κατὰ τύχην εἰς χεῖρας ἡμῶν.

Ἡ Ἑλληνίς.

—ο—

Τῆς καλλονῆς τὰ ἀντίτυπα
Ποῦ εἰς μνήμην τῶν αἰῶνων
Ὁ Πραξιτέλης ἔγλυφε
Ἐς τῆς δόξης μας τὸν χρόνον
Ἐάν ὅλα ὅσα διεσώθησαν
Δὲν ἔχωμεν ἡμεῖς,
Τοῦ ὠραίου μᾶς μένει πάντοτε
Ζῶν τύπος ἡ Ἑλληνίς.

—ο—

Λάμπει καὶ τώρα ὡς ἔλαμπεν
Ὁ ἥλιος τῆς Ἑλλάδος,
Ἡ ποικιλία καὶ ὡς πρότερον
Χλοάζει τῆς πεδιάδος,
Ἀνάπτει φλέγει ὡς ἄλλοτε
Ἐλευθερία, Πατρίς,
Μὲ τὰ ἴδια προτερήματα
Προδραίνει ἡ Ἑλληνίς.

—ο—

Ἀνέφραστον ἠδύτητα
Ἐχουν τὰ θέλητρά της
Δεῖγμα εἶναι τῆς σεμνότητος
Τὸ κάθε κίνημά της,
Τὸ σπινθηρίζον βλέμμα της
Τοῦ παραδείσου ἀκτίς,
Ἄνθος οὐράνιον τὸ ὅλον της,
Τοιαύτη ἡ Ἑλληνίς.

—ο—

Ὅλη εὐωδιάζει χάριτας,
Ἀγάπην εὐωδιάζει,
Τὸ σῶμά της τὸ αἰθέριον
Ὅποιος ἰδεῖ θαυμάζει,
Μὴ ἦνε αὐτὴ τὸ γέννημα
Ἐπιθυμίας θερμῆς;
Τῆς φαντασίας ἐπίνοια;
Δὲν εἶναι, ἀλλὰ Ἑλληνίς.

—ο—

Ὅταν διαχέῃ τὸν ἔρωτα
Μὲ τὸ μείδιμα, ποῖα
Νὰ φυλαχθῇ ποῖα δύναται
Ἀπ' ἐμπρησμόν καρδία,
Ἄν τρέχουν καὶ τῆς λύκης τῆς
Οἱ μαργαρίται, οὐδεὶς
Ἀρνείται, ὅτι συνώνυμον
Εἶναι ἔλεος καὶ Ἑλληνίς.

—ο—

Καὶ ποῖος ἀοιδός, ποῖος ἄνθρωπος
Εἶναι ἄρετός νὰ φθάσῃ
Τὴν ἠθικὴν ὠραιότητα
Ἦν ἔχει νὰ ἐγκωμιάσῃ;
Παρηγορία σ' τὴν θλίψιν μας
Ἐλπίς σ' τοὺς ἀτυχεῖς,
Βιήτηρ γλυκεῖα, καὶ ἀσύγκριτος
Σύζυγος, ἡ Ἑλληνίς.

—ο—

Δὲν ἔχει χρεῖαν τὸ ἔθνος μας
Ναοὺς τώρα νὰ κτίσῃ
Καὶ μὲ λατρείαν ἀδιάκοπον
Νὰ τὴν θεοποιήσῃ.
Ναὸς εἶναι ἡ καρδία μας
Τὴν ἔχει ἐκεῖ ὁ καθείς,
Δεσπόζει καὶ λατρεύεται
Ἐς αὐτήν, ἡ Ἑλληνίς.

—ο—

Ὡ Ἑλληνίς μου, ὦ Ἄγγελε
Κρυμμένη, σὺ γλυκαίνεις
Ὅσους καὶ ἀνυποφέρωμεν
Διωγμοὺς τῆς εἰμαρμένης!
Ὁ οὐρανὸς εὐρίσκειται
Ὅπου καὶ ἂν εὐρεθῆς,
Χερουβικὴν τερπνότητα
Ὅπου εἶσαι σὺ, Ἑλληνίς.

—ο—

Τοῦ ὑψίστου σὺ ἀριστούργημα
Ποῦ σ' τὸν ἐνθουσιασμόν του,
Μὲ εὖ σ' τὸν κόσμον ἔστειλε
Τὸ κάλλος τὸ ἰδικόν του.
Τὸ δῶρον τὸ ἐντελέστερον
Τῆς δημιουργίας αὐτῆς.
Ἐωσότου ὑπάρχει ὑπαρξίς
Θέλει εἶσαι σὺ, Ἑλληνίς.

—ε—

(*) Ὅρα φυλλάδ. Πανδώρας 86.